

§ 8/17

Dnr LS2016-0287

Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län

Beslut

Regionfullmäktiges beslut

1. Regional utvecklingsstrategi antas enligt bilaga.
2. Regionstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en genomförande- och uppföljningsplan av den regionala utvecklingsstrategin för 2017-2018.

Bilaga § 8/17

Ärendebeskrivning

Genom bildandet av region blir Region Uppsala ny utvecklingsansvarig aktör i länet. I uppdraget ingår att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling. Arbetet med en ny regional utvecklingsstrategi har pågått i närmare två år inom regionförbundets ram baserat på ett inriktningsbeslut i förbundsstyrelsen den 28 maj 2015. Framtagandet har skett i en bred process och samverkan med kommunerna, landstinget, näringslivsorganisationer samt andra aktörer på lokal och regional nivå. Över 100 möten har genomförts med över 4000 deltagare.

Förslaget till regional utvecklingsstrategi skickades på remiss mellan 12 maj och 30 september 2016, varpå 43 svar lämnades. Efter genomgång av remissvaren har en lång rad justeringar och förtydliganden gjorts i huvuddokumentet. Totalt sett visar remissomgången att alla remissinstanser ställer sig bakom den grundläggande analysen, strukturen och fokuseringen på hållbar utveckling. Många instanser har samtidigt föreslagit förstärkningar framför allt kring den sociala och ekologiska hållbarheten. I stort sett samtliga ändringsförslag har kunnat inarbetas, varför dokumentet ännu mer än tidigare måste ses som en kompromiss mellan olika intressen.

De flesta remissinstanser har känt sig involverade i processen och upplever att dokumentet är förankrat. Omvärldsanalys och definierade utmaningar har accepterats, liksom uppdelningen av förslag i tre strategiska inriktningar. Ingen remissinstans har reserverat sig mot den övergripande strukturen för Regional utvecklingsstrategi. De kommentarer som gäller upplägget i stort har kunnat vägas in i slutförslaget. Ett antal remissinstanser har påpekat att flera av målen inte varit tidsatta. Detta är nu justerat. Målen i strategin har av några remissinstanser upplevts som ofokuserade p.g.a. det stora antalet förslag till åtaganden. Ett antal remissinstanser har föreslagit nya mål och åtaganden. Mål

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

om livsmedelsproduktion har lagts till och ett antal åtaganden har lagts till eller justerats. De områden som flera instanser efterlyst förtydliganden och utökningar inom gäller miljö- och klimatfrågor, bredbandsutveckling, gröna näringar och livsmedelsproduktion. Detta har kompletterats. En komplett sammanställning av remissvaren och inarbetade justeringar framgår av bilaga.

Den 16 december 2016 beslutade ett enigt förbundsfullmäktige att fastställa förslaget till regional utvecklingsstrategi för Uppsala län, samt att rekommendera regionfullmäktige att anta strategin för att deklarerat Region Uppsalas nya ansvar från 2017 och att rekommendera Region Uppsala att utarbeta en genomförande- och uppföljningsplan av den regionala utvecklingsstrategin för 2017-2018.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta enligt ovanstående förslag.

Yrkanden och yttranden

Börje Wennberg (S), Johan Örjes (C) och Johan Edstav (MP) yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Ordföranden finner att regionfullmäktige bifaller regionstyrelsens förslag.

Kopia till

Samtliga kommuner

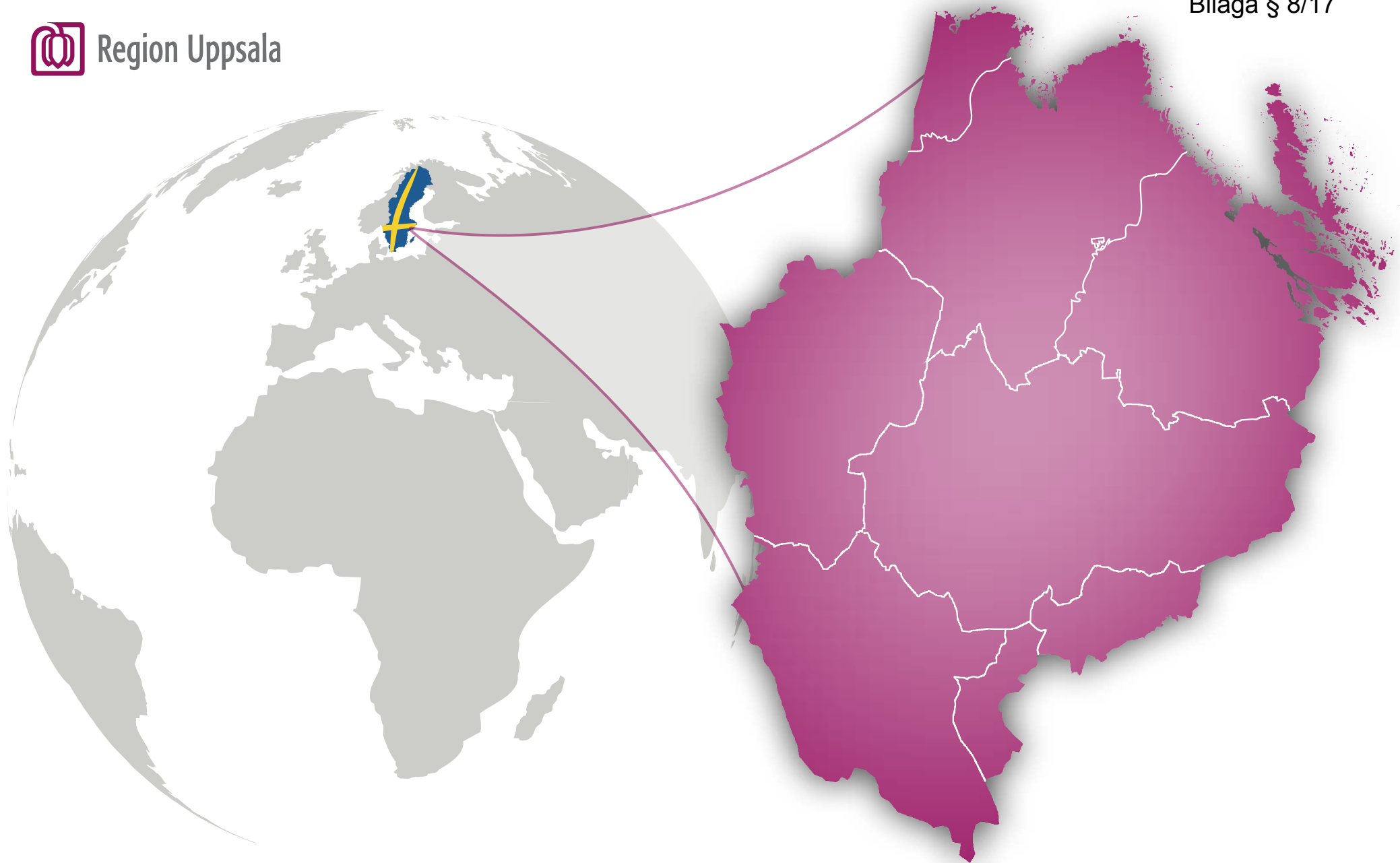
Samtliga förvaltningar

Registrator, Akademiska sjukhuset

Chefsstrateg, Regionkontoret

Henrik Andreasson

WR JA OH

Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län

Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft

Innehållsförteckning

Förord	3
Uppdraget	5
Omvärlden och utmaningar för Uppsala län	7
Från vision till åtaganden	11
En växande region	13
En nyskapande region	19
En region för alla	25
Resultatinriktat genomförande	27
RUS i korthet	30

Grafisk produktion: Byrå4

Fotografer: Fotolia (s. 11 och 31), Torsten Lundin (s. 4),
Tierps kommun (s. 2), Håbo kommun (s. 21), Heby kommun (s. 12),
Destination Uppsala (s. 29)

Förord

Sedan Regionförbundet Uppsala län bildades år 2003 har tre regionala utvecklingsstrategier utarbetats. Detta är den fjärde versionen. Från årsskiftet 2016/2017 går Regionförbundet samman med landstinget, som bildar Region Uppsala och blir ny regionalt utvecklingsansvarig aktör och därmed huvudman för den regionala utvecklingsstrategin.

Denna strategi är framtagen i bred samverkan med kommuner, näringsliv, civilt samhälle och organisationer i och utanför länet. Över 100 seminarier har genomförts med över 4 000 deltagare. Efter en remissomgång från april till september 2016 har 43 yttranden inkommit.

Det slutliga förslaget till strategi handlar om hur aktörer i Uppsala län gemensamt ska kunna skapa bästa möjliga förutsättningar för invånarna att leva ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft. Varken Region Uppsala, enskilda kommuner, näringsliv eller organisationer kan förverkliga visionen på egen hand. Det gäller att få till ett samlat agerande som leder i hållbar riktning, där insatser för att stärka delarna samtidigt bidrar till helheten.

Förbundsfullmäktige fastställer denna utvecklingsstrategi och rekommenderar regionfullmäktige att anta strategin för att deklarera Region Uppsalas nya ansvar från 2017. Genom detta har Regionförbundet Uppsala län fattat sitt sista beslut och 14 års verksamhet kan läggas till handlingarna.

Johan Edstav

Förbundsstyrelsens ordförande

Uppdraget

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är en långsiktig strategi som handlar om hur organisationen Region Uppsala vill möta framtidens utmaningar och utveckla det geografiska området Uppsala län tillsammans med andra aktörer.

Det formella uppdraget kommer från lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län (2010:630), som säger att den regionalt utvecklingsansvariga aktören – Region Uppsala – ska ”utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin”.

Konkretiseringen sker i andra styrande dokument, strategier och budgetar, såsom den regionala kulturplanen, trafikförsörjningsprogrammet och länsplan för regional transportinfrastruktur samt i handlingsprogram för EU:s strukturfonder.

Länk mellan FN, EU och kommunerna

Denna strategi ingår i en struktur av styr- och policydokument i flera nivåer, från de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030 till kommunerna på lokal nivå.

FN:s hållbarhetsmål och Agenda 2030 ska leda vägen mot att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade, odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Hur de globala målen uppnås beror av engagemanget från alla samhällsaktörer.

Utvecklingsstrategin bygger även på EU:s riktlinjer för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i ”Europa 2020-strategin”, med målet om ”en smart och hållbar tillväxt för alla”. EU har fastställt överordnade mål för medlemsländernas arbete med Europa 2020, vilka i sin tur konkretiserats av Sverige i den nationella strategin för hållbar

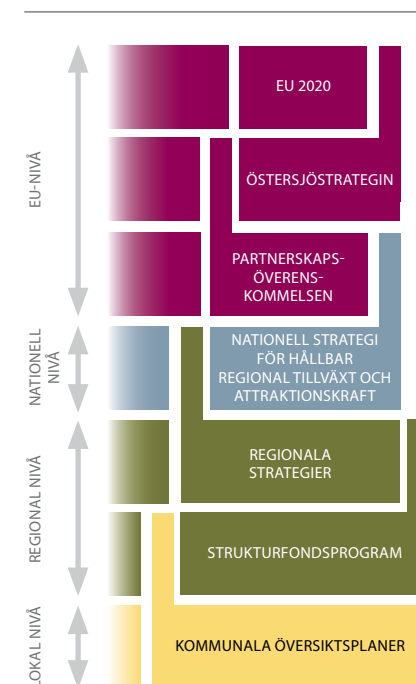
regional tillväxt och stärkt attraktionskraft 2015–2020. Där fastslås att områdena innovation och företagande, attraktiva miljöer och tillgänglighet, kompetensförsörjning samt internationellt samarbete ska vara vägledande i utvecklingen och genomförandet av bland annat regionala utvecklingsstrategier. De ligger även till grund för de statliga myndigheternas medverkan i ett hållbart regionalt tillväxtarbete.

Denna regionala utvecklingsstrategi bygger på struktur och erfarenheter från tre tidigare regionala utvecklingsstrategier, Uppländsk Drivkraft, sedan 2006.

Viktiga utgångspunkter för strategin

Innehållet i utvecklingsstrategin ska i första hand spegla länets prioriteringar utifrån ett regionalt utvecklingsperspektiv och utmaningar som behöver hanteras i samverkan mellan olika aktörer. Uppgifter som vilar på en enskild aktör inom ramen för den egna kärnverksamheten och uppdrag som styrs av exempelvis nationell lagstiftning ingår därför inte i utvecklingsstrategin. Den regionala utvecklingsstrategin fyller heller inte funktionen av en regional fysisk plan, såsom den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län (RUF5).

Utvecklingsstrategin prioriterar långsiktiga processer och strukturer som skapar förutsättningar för en hållbar utveckling, där det ekonomiska, ekologiska och sociala är ömsesidigt beroende av varandra. Den ekonomiska tillväxten är en förutsättning för att förbättra och utjämna livsvillkoren men måste ske inom ramen för vad miljön och klimatet tillåter. Den regionala planeringen ska beakta konsekvenserna av olika beslut, inte bara för oss som lever i dag utan även för kommande generationer. Detta

KÄLLA: NATIONELL STRATEGI FÖR HÅLLBAR REGIONAL TILLVÄXT OCH STÄRKT ATTRAKTIONSKRAFT 2015–2020.

synsätt och perspektiv löper som en röd tråd genom utvecklingsstrategin och bildar utgångspunkt för både vision, mål och förslag till insatser.

I genomförandet gäller det att ta hänsyn till och värdera olika målkonflikter som kan uppstå mellan de tre perspektiven av hållbar utveckling.

Generationsmålet om att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser, är grundläggande. Detta innebär att de nationella klimat- och miljömålen måste uppfyllas, det ekologiska fotavtrycket minskas, ekosystemtjänster säkras och naturresurser återanvändas.

En huvudinriktning i näringspolitiken är att skapa förutsättningar för en hållbar ekonomisk tillväxt och förnyelse. Möjligheterna att åstadkomma detta vilar på en ekonomi i balans och goda förutsättningar för befintliga företag samt nyföretagande. Lönsamma företag lägger en ekonomiskt stabil grund för länets framtida välbefinnande och utveckling.

Sociala skillnader ska minska och bidra till ett stabilare och tåligare samhälle. Jämställdhet och ökad jämlikhet i förutsättningar och hälsa är en utgångspunkt för strategin. Det innebär att beakta omotiverade skillnader beroende på bostadsort, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsidentitet eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Strategin avser utveckling av det geografiska område som utgör Uppsala län. Den är därför vägledande för utvecklingsarbetet hos långt fler aktörer än huvudmannen Region Uppsala.

Strategin förhåller sig både till omkringsliggande län/regioner, landet som helhet, Europa och övriga världen. Framtagandet har skett i nära samverkan med arbetet i Stockholms läns landsting, med en ny utvecklingsplan för Stockholmsregionen, och övriga län i Östra Mellansverige.

RUS-processen har delats in i fem faser:

Omvärlden och utmaningar för Uppsala län

Uppsala län är en liten del av ett litet land i en värld som förändras väldigt snabbt. Sveriges och länets framtid avgörs av hur världen kommer att utvecklas under kommande decennier.

En föränderlig omvärld

Utvecklingen i världen kan beskrivas som genuint osäker och ger upphov till ett antal globala samhällsutmaningar. De är utgångspunkt för FN:s hållbarhetsmål, EU:s strategier och den nationella politiken, där demografisk utveckling, globalisering, klimat, miljö och energi samt social sammanhållning särskilt lyfts fram. Alla människor, företag, stater och regioner påverkas av dessa samhällsutmaningar och har ett ansvar att hantera dem. Det globala hänger ihop med det lokala.

I detta avsnitt beskrivs de globala utmaningarna kortfattat, tillsammans med några centrala frågor som den regionala utvecklingsstrategin behöver hantera. Därefter sammanfattas regionens nuläge, dess styrkor och svagheter, vilket landar i tre övergripande utmaningar för vårt län.

Världen knyts samman och allt hänger ihop

Den starkaste utvecklingskraften sedan andra världskriget kommer ur den snabba globalisering som inneburit ett paradigmskifte i hur människor rör sig, företag agerar och samhällen fungerar. Globaliseringen drivs av en snabb teknikutveckling, i synnerhet av framväxten av internet, och sammanlänkade ekonomier. Världens befolkning växer från 7,4 miljarder till omkring 10 miljarder år 2050. På många sätt har världen aldrig haft det bättre. En miljard människor har lyfts ur fattigdom under de två senaste decennierna och den ekonomiska utvecklingen har stärks.

Städerna växer

En trend som stärks av globaliseringen är urbaniseringen – att människor bor och arbetar i allt större städer. I början av 2010-talet bor

hälften av alla människor i städer. År 2030 beräknas andelen öka till 70 procent.

I städerna genereras mer än 80 procent av global BNP. Där finns ett brett utbud av arbetstillfällen och arbetskraft. Stadstillväxten erbjuder möjligheter att skapa smarta, hållbara samhällen och städer, med hållbara transportlösningar och energieffektiva byggnader, och införa ny teknik. Många städer lider dock av stora sociala problem, trängsel och miljöförstöring, som måste hanteras för att värna människor och natur.

Tekniken och digitaliseringen utvecklas snabbt

Digitaliseringen av samhället och teknikutveckling har förändrat tillvaron för människor och företag i hela världen på oerhört kort tid. Tekniken kommer att ta stora steg framåt och nya innovationer lär förändra vårt beteende och få dramatiska konsekvenser för staters, näringslivets och individers sammankoppling, produktivitet, effektivitet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning.

Digitalisering, smarta telefoner, nya betalningslösningar och innovation stödjer framväxten av nya, revolutionerande affärsmodeller. Ett synligt resultat är en ökad konkurrens, liksom en lokal och global delningsökonomi som gör underutnyttjade resurser tillgängliga för fler.

Klimatet förändras och miljön hotas

Den snabba globaliseringen, växande ekonomier och ökat välstånd sedan 1950-talet har fått och kommer att få stora konsekvenser på jordens klimat och ekosystem. Bara några graders högre medeltemperatur medför allvarliga konsekvenser för kommande generationers livsförutsättningar.

Vilken beredskap har Uppsala län att anpassa sig till och ta del av den utveckling som sker i världen och hur kan vi bidra till en globalt hållbar samhällsutveckling?

Vilken roll ska, och vill, länet ta i en värld där allt hänger ihop?

Hur drar Uppsala län nytta av närheten till Stockholm och samtidigt utvecklar en egen särart som nordlig nod i huvudstadsregionen?

Hur skapar vi sammanhållning mellan länsdelarna, mellan land och stad och får hela länet att utvecklas på ett hållbart sätt?

Hur kan människor och näringsliv dra nytta av den nya tekniken?

Hur förbereder vi oss inför en föränderlig arbetsmarknad, där allt fler arbetstillfällen ersätts av ny teknik?

Hur kan hela befolkningen bli delaktig i denna samhällsförändrande trend?

Oförutsedda effekter uppstår, som riskerar att tippa över utvecklingen i en oönskad riktning, bortom människans kontroll. Det krävs en smart och innovationsdriven utveckling som genererar ekonomiskt värde, mänskligt välbefinnande och anpassning till de ramar planeten och miljön sätter.

Den svenska ambitionen är att vara internationellt ledande i arbetet med att nå en hållbar utveckling och bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer, som visar vägen till hur minskade utsläpp kan kombineras med ekonomisk tillväxt, jobb och välbefinnande.

Konflikterna och de sociala spänningarna ökar

Historiskt sett pågår få väpnade konflikter i världen, även om antalet har ökat något under senare år. Flera av konflikterna får konsekvenser långt utanför de direkt berörda länderna. En ökad efterfrågan och konkurrens om sinande naturresurser, vatten och livsmedel väntas ge upphov till fler konflikter. De flyktingströmmar som uppstått under senare tid är sannolikt bara början på en större folkvandring som kan komma att pågå i många år framåt.

Nationellt riskerar missnöje, orättvisor och utanförskap skapa sociala spänningar som kan följas av främlingsrädsla och minskad tillit i samhället.

Befolkningen växer och andelen äldre ökar

Förändringar i befolkningens sammansättning har stor betydelse för de offentliga välfärdssystemen. Enligt den senaste långtidsutredningen beräknas Sveriges befolkning öka med 3 miljoner invånare fram till år 2060. Utifrån senare års invandring och befolkningsökning bedöms Uppsala län passera 500 000 invånare omkring år 2050.

Under kommande decennier har Sverige stora demografiska utmaningar, med minskande arbetskraft och vikande skatteunderlag. Den högre livslängden innebär att andelen äldre ökar snabbt, vilket på sikt ökar kostnaderna för vård och omsorg, även om äldre människor kommer att vara friska längre än gårdagens.

Den globala konkurrensen ökar och den ekonomiska geografin förändras

Konkurrensen mellan länder, regioner och företag hårdnar, samtidigt som behovet av samarbete ökar. De mest framgångsrika platserna i denna nya ekonomiska geografi lyckas locka till sig investerare, besökare och invånare med de bästa förutsättningarna för hållbar ekonomisk utveckling och jobbskapande. All utveckling är global och lokal, allt hänger ihop lokalt. Administrativa gränser luckras upp och människor och företag verkar i allt större arbetsmarknadsregioner, vilket i sin tur genererar högre ekonomisk tillväxt och sysselsättning än i mindre regioner.

Hur förbereder vi oss inför ett varmare klimat och förändringar i ekosystemen?

Hur lyckas människor, företag och offentliga organisationer ställa om samhället i hållbar riktning?

Hur kan länets kompetens och näringsliv bidra till att minska klimat- och miljöproblemen?

Hur kan länets aktörer agera för att alla ska känna delaktighet, tillit och tillhörighet i samhället?

Hur skapar vi en öppen region som drar nytta av den kompetens och erfarenhet som människor bär med sig till Sverige?

Hur klarar länet att möta befolkningsökningen med bostäder, kapacitet i infrastrukturen och utbyggd service?

Hur ska offentlig sektor möta växande krav och förväntningar på välfärden?

Hur kan bästa möjliga förutsättningar för näringslivet skapas, för att svara upp mot den globala konkurrensen och stärka de internationella relationerna?

Hur drar vi nytta av närheten till Stockholm och huvudstadsregionen?

Hur ska regionen kunna stärka sin attraktionskraft och få fler företags-etableringar, invånare och besökare?

Hur lockas fler yngre till kunskapsintensiva verksamheter med högt förädlingsvärde?

En framgångsrik region med potential

De senaste åren kan Uppsala län uppvisa en, i jämförelse med andra svenska regioner, stark utveckling.

Flera indikatorer pekar på att länet är attraktivt för både företag och individer att bo och verka i. Länet har en stark sysselsättnings- och befolkningsutveckling, vilket tillsammans med ett positivt födelsetal gör området till det snabbast växande i landet vid sidan av Stockholm.

Länet har bland landets lägsta arbetslöshet, även om den skiftar mycket mellan kommuner och mellan olika grupper, där utlandsfödda, funktionsnedsatta och ungdomar som hoppar av gymnasieskolan har mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Länets samlade förmåga till förnyelse och innovation ligger enligt flera mätningar i toppskiktet för riket. Näringslivet har en god internationell konkurrenskraft, med en väl utvecklad basindustri och framstående framtidsbranscher som life science, tech, gröna näringar, energiteknik och avancerade material – från pulverstål till nano-partiklar. Besöksnäringen ökar i omsättning, liksom servicesektorn, och många nya bolag växer fram. Detta, tillsammans med ett starkt regionalt företags- och innovationsstöd, en diversifierad arbetsmarknad och närhet till ett antal statliga myndigheter, har bidragit till att regionen klarar konjunktursvängningar bättre än flera andra svenska regioner.

Länet ingår i Stockholm–Mälarenregionen – en av Europas snabbast växande – och har en stark tradition av kunskap, kultur och kompetens. Inte minst tack vare Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, där forskning, utbildning och samverkan främjar kunskap, demokrati och samhällsutveckling.

Det geografiska läget i Stockholm–Mälarenregionen, närheten till Arlanda och väl utbyggd kollektivtrafik ger god tillgänglighet inom och mellan regionerna. Länet präglas av närhet och består av åtta kommuner med

stor landsbygd, attraktiva tätorter och Uppsala stad som geografiskt nav. Det finns en mångfald av natur- och kulturmiljöer, med kusten, Mälaren, Dalälven och livsmiljöer som attraherar fler invånare.

Trots att Uppsala län kan uppvisa en stark historisk utveckling finns det områden som behöver utvecklas och stärkas.

Det handlar exempelvis om att möta efterfrågan på bostäder, livsmedel och upplevelser, öka kapaciteten inom mjuk och hård infrastruktur samt koppla länet till den växande huvudstadsregionen. På det sociala området gäller det att minska arbetslösheten, förbättra folkhälsan och utjämna skillnaderna mellan olika grupper och mellan länets kommuner.

Tre utmaningar för Uppsala län

Genomgången av länets styrkor och svagheter, kombinerat med hot och möjligheter från omvärlden, kan summeras i tre övergripande utmaningar för Uppsala län.

- Att fortsätta växa och vara en tillgänglig region i ett större sammanhang, som erbjuder trygga och stimulerande livsmiljöer och bostäder efter behov, samt minskar miljöbelastningen.
- Att vara en hållbar och nyskapande region som ger förutsättningar för ett växande arbetsliv och värdeskapande företag i en världsledande miljö för innovation, kreativitet och kompetens.
- Att vara en öppen och attraktiv region som genom god ekonomisk bärkraft bidrar till att invånarna kan leva ett gott liv, med hög kompetens, god hälsa och delaktighet i samhälle och arbetsliv.

Utmaningarna följs i kommande avsnitt av strategier, mål och åtaganden som regionen behöver ta sig an.

Från vision till åtaganden

Utvecklingsstrategins vision visar på ett långsiktigt önskvärt tillstånd. Den bygger på länets styrkor och pekar framåt. Den svarar upp mot omvärldens förändringar och föreslår lösningar på den funktionella regionens långsiktiga utmaningar. Den inkluderar alla och visar att vi är en del i det globala samhället, ansvariga både för både vår egen och för den globala utvecklingen.

VISION

*Ett gott liv i en
nyskapande
kunskapsregion
med internationell
lyskraft*

En växande, nyskapande region för alla

Den långsiktiga visionen konkretiseras i tre strategiska utvecklingsområden som knyter an till ovan utpekade utmaningar.

EN VÄXANDE REGION fokuserar på utveckling av det *geografiska området* Uppsala län och förhållandet till omkringliggande län.

EN NYSKAPANDE REGION tar fasta på betydelsen av ett livskraftigt näringsliv samt förmågan till förnyelse och värdeskapande i företag och organisationer i global konkurrens.

EN REGION FÖR ALLA lyfter fram *länets invånare och det goda livet*.

Varje strategiskt utvecklingsområde innehåller:

- *Mätbara mål* som visar vad som behöver uppnås på länsnivå. För att ge målen relevans och realism är flera mål nedbrytningsbara till kommunal nivå, utifrån nuläge och ambition i respektive kommun.¹
- *Åtaganden* som visar vad som behöver göras för att nå målen.

Samtliga områden, mål och åtaganden sammanfattas på sista sidan i detta dokument.

Det avslutande kapitlet handlar om hur strategin ska omsättas i handling. Kapitlet berör de organisatoriska och ekonomiska förutsättningarna att kunna hantera utmaningar som spänner över olika sektorer och geografiska områden.

¹ Konkretisering av målen och nivåer framgår av separat målbilaga.

En växande region

Uppsala län är ett av landets snabbast växande län, nära integrerat med Stockholmsregionen och om-
kringliggande län. Uppsala län växer med över en procent per år och passerade 355 000 invånare år 2016.

Nuläge, utmaningar och mål

- Enligt prognoser för Östra Mellansverige² bedöms planeringen i Uppsala län behöva ta höjd för att:
- Befolkningen ökar med mellan 123 000 och 173 000 invånare till år 2050. Omkring 70 % av tillväxten förväntas ske i kommunhuvud-
orterna (varav merparten i Uppsala) och resterande 30 % i de mindre
orterna och på landsbygden.
- Antalet sysselsatta i dagbefolkningen ökar med mellan 47 000 och
69 000.
- För att möta befolkningsökningen behöver antalet bostäder öka med
70 000 till 90 000 till år 2050.

	Befolkning			Sysselsättning dagbefolkning		
	2015	2050	Förändring	2013	2050	Förändring
Basscenario	354 000	477 000	+123 000	148 000	195 000	+47 000
Högsenario	354 000	527 000	+173 000	148 000	217 000	+69 000

Uppsala stad har en central roll i länet, som arbetsmarknad och för samhällsfunktioner, service, utbildning, kultur och nöjen. Staden är en viktig mötesplats för regionens invånare och besökare och måste därför vara lätt att nå, som nordlig kärna i huvudstadsregionen och storregional nod i Östra Mellansverige. Det är viktigt att fler företag och arbetstillfällen kan tillkomma i en attraktiv regionkärna samt att utveckla samspelet med andra kommuner i länet och kringliggande län.

² Utgår från Scenario Bas och Höj från WSP:s modellbaserade framskrivningar för Östra Mellansverige från år 2016, som aktualitetsprövats mot SCB:s senaste befolkningsprognos samt pendlingsregionens och länets trendmässiga utveckling.

Andra storregionala städer, som Örebro, Västerås, Eskilstuna, Gävle med flera, är prioriterade för att åstadkomma en flerkärnig och förstorad arbetsmarknad genom det storregionala trafiksystemet. Dessa städer är viktiga för arbetspendling och resande samt har en särskild roll vid lokalisering av exempelvis högre utbildning, specialiserad sjukvård och myndighetsfunktioner. Därtill är Arlanda en viktig målpunkt och arbetsplatsområde för hela regionen.

Kommunhuvudorterna Enköping, Bålsta, Knivsta, Heby, Tierp, Östhammar och Skutskär är lokalt och delregionalt viktiga boende-, arbets- och serviceorter med givna roller som målpunkter i det regionala kollektivtrafiksystemet samt i vissa fall som tågstopp i den storregionala kollektivtrafiken. Utpekade lokala noder är därutöver viktiga för tillgången till basservice och kollektivtrafik i regionen. De har potential som utbyggnadsorter och rymmer i vissa fall även större arbetsplatskoncentrationer av regional betydelse.

Samarbetet mellan enskilda kommuner i olika län har utökats under senare år. Knivsta arbetar aktivt i Arlandaregionen tillsammans med Sigtuna, Vallentuna och Upplands-Väsby och har utarbetat en delregional utvecklingsplan för området. Enköping har bildat samarbetet 4 Mälärstäder med Strängnäs, Eskilstuna och Västerås, utifrån gemensamma intressen kring bostäder, arbetsmarknad och Mälarens betydelse som råvattentäkt och för besöksnäringen. I norr är Älvkarleby tätt sammanlänkat med Gävle och kommunerna i Gävleborgs län och i söder är Håbo tätt integrerat med Stockholms arbetsmarknad. Östhammar, Tierp och Heby samspelar allt starkare med Uppsala, tack vare utbyggda kommunikationer.

En växande region ställer ökade krav på den fysiska infrastrukturen. Underhållet av dagens infrastruktur är eftersatt och kapaciteten bristfällig.

Mål

Planera för 5000 bostäder per år till år 2023 för att bygga ikapp behoven och därefter minst 2100 nya bostäder per år för att möta befolkningstillväxten.

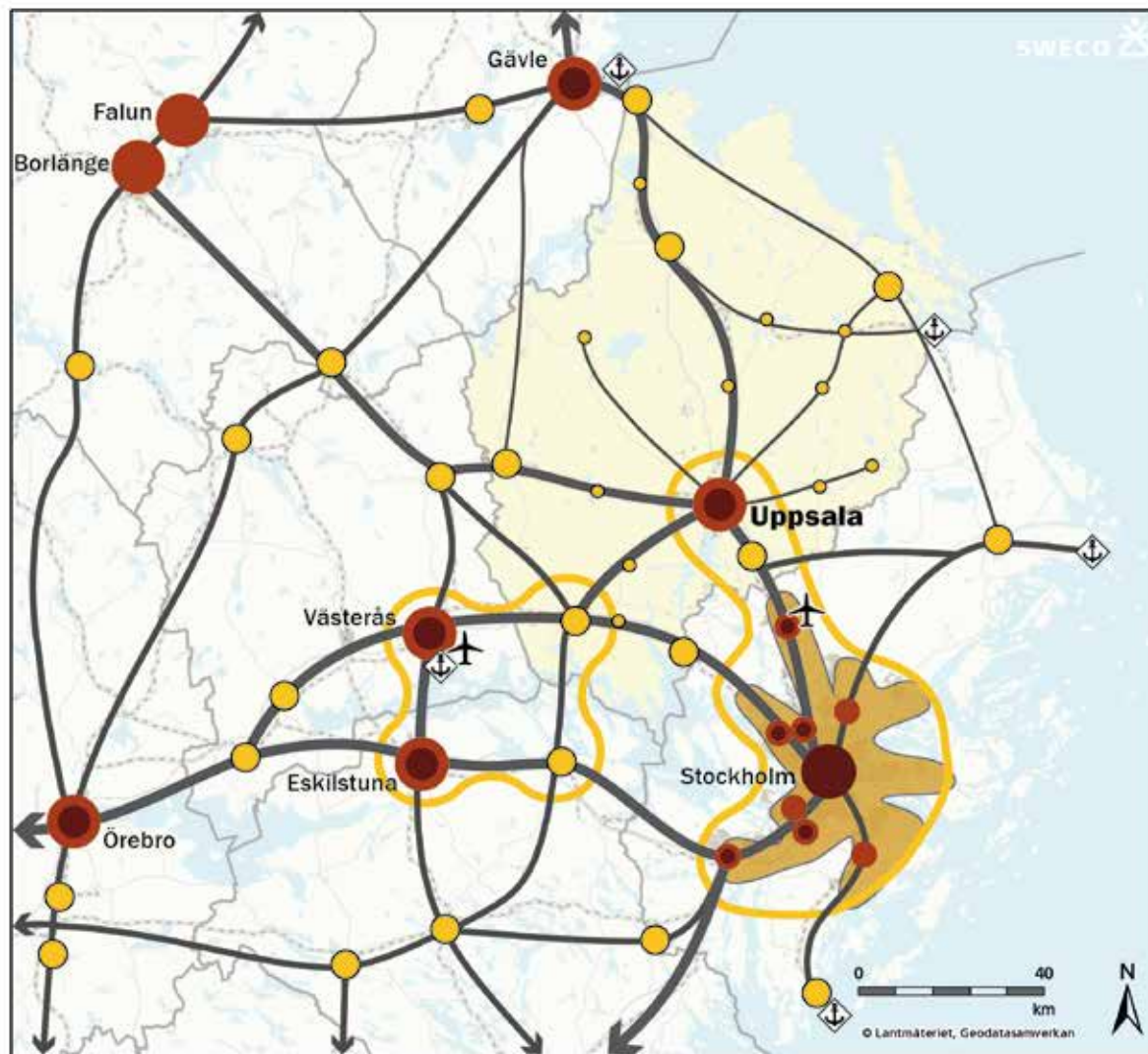
De samlade utsläppen av växthusgaser, i absoluta tal, ska ha minskat med minst 40 procent till år 2020 jämfört med år 1990. Till 2040 ska utsläppen vara minst 80 procent lägre än år 1990 i enlighet med miljömålsberedningens slutförslag. (Bas: 2,38 miljoner ton CO₂-ekvivalenter år 1990). Fram till år 2030 ska utsläppen för inrikes transporter vara minst 70 procent lägre jämfört med 2010 års nivå. (Bas: 0,888 miljarder ton år 2010)

Minst 90 procent av alla hushåll och verksamheter ska vara anslutna till snabbt och kapacitetsstarkt bredband, minst 100 Mb/sek, till 2020. Till 2030 ska 100 procent vara uppnått. (Bas: 67 % och 52 % år 2015)

Antalet resor i kollektivtrafiken ska fördubblas till år 2020 och kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor ska fördubblas till år 2030. (Bas: år 2006)³

Produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn ska öka 20 procent fram till år 2030 (Bas 1562 mkr år 2013, mål år 2030: 1874 mkr). Produktionsvärdet från ekologiska livsmedel ska under samma period öka med minst 200 procent. (Bas 218 mkr år 2013, mål år 2030: 654 mkr).

³ Målen för kollektivtrafiken utvecklas i landstingets trafikförsörjningsprogram.

Den ökade rörligheten och tillgängligheten har många fördelar men ställer krav på utbyggnad av långsiktigt hållbara transportmedel och ett mer jämställt och jämnt nyttjande av dessa. Samtidigt ger e-samhället nya möjligheter att ersätta fysisk interaktion med digital.

Den växande regionen för med sig ett antal utmaningar. Befolkningsstillväxten måste ske i samklang med sammanhållna insatser för bostadsbyggande, tryggad livsmedelsförsörjning, regional planering och ett livskraftigt näringsliv samt värnande av en hållbar grön- och blåstruktur.

De övergripande nationella klimatmålen innebär att framtida utveckling inte får ske på bekostnad av miljön eller klimatet, utan ska bidra till ekologisk återhämtning. Samtidigt förutsätter en sund samhällsutveckling ett långsiktigt hälsosamt och konkurrenskraftigt näringsliv. Med en hållbar utveckling ska båda ambitionerna kunna uppnås samtidigt.

Det behövs en ökad beredskap och förmåga att anpassa samhällsutvecklingen efter snabba förändringar och vända kriser till möjligheter. Alla delar av samhället måste fungera väl och minimera sårbarheten inför effekten av klimatförändringar, konflikter, driftavbrott och resursknapphet. Det ger stabila förutsättningar för hållbar utveckling.

En regional strukturbild 2050

För att underlätta en helhetssyn på den regionala fysiska planeringen har en gemensam planeringsinriktning för hela Östra Mellan-sverige arbetats fram, med sikte på 2050. Den storregionala inriktningen konkretiseras i detta avsnitt i en strukturbild för Uppsala län. Strukturbilden pekar ut de högst prioriterade noderna och stråken som har en nyckelfunktion för målen för en växande region.

Strukturbilden är ramverk inför arbetet med andra strategiska styrdokument, såsom länsplan för regional transportinfrastruktur och trafikförsörjningsprogram. Den slutliga konkretiseringen sker genom kommunernas översiktsplanering, bostadsförsörjningsansvar och utvecklingsstrategier.

Länets högst prioriterade storregionala investeringar i transportinfrastruktur, enligt överenskommelsen En bättre sits, är utbyggnad av ytterligare två spår mellan Uppsala och Stockholm, en järnvägsförbindelse i Arosstråket Enköping-Uppsala, en ombyggd Hjulstabro samt upprustning av Dalabanan.

Planera för och bygg fler bostäder samt utveckla**befintligt bostadsbestånd**

Städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd behöver planeras utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska och miljö- och hälsorelaterade frågor. Ämnen i inomhus- och utomhusmiljön som har skapats eller utvunnits av samhället får inte hota människans hälsa eller den biologiska mångfalden.

Befolkningen ökar i länets samtliga kommuner. Läget på bostadsmarknaden är totalt sett mycket ansträngt. År 2016 rapporterar samtliga kommuner att det råder bostadsbrist, trots att utbyggnadstakten har ökat under senare år. Målet om antal nya bostäder är satt utifrån de årliga befolkningsökningarna, behovet av omflyttning och det strukturella underskottet på bostäder.

En fortsatt hög planberedskap behöver upprätthållas och handläggningen behöver ske effektivt med hög servicegrad. Det gäller också att se till att nybyggnationen blir långsiktigt hållbar. Nybyggnation bör ske med giftfria och förnybara materialval och hög energistandard för att uppfylla de uppsatta miljömålen.

För att öka rörligheten på bostadsmarknaden, och tillgodose olika gruppers behov i livets alla skeden, behöver det byggas i olika storlekar och med blandade upplåtelseformer. En stor och viktig utmaning i närtid är att öka utbudet av bostäder, företrädesvis hyresrätter. Detta är särskilt viktigt för att unga vuxna, nyanlända och låg- och medelinkomsttagare ska komma in på bostadsmarknaden. Tillgången till bostäder har även betydelse för att klara rekryteringen av internationell kompetens till företag och forskning. För att klara bostadsförsörjningsbehovet och bygga levande livsmiljöer måste det till en effektiv och proaktiv planering i kommunerna, med stöd av en övergripande regional planering.

När det gäller befintlig bebyggelse är många av bostäderna från rekordåren på 1960- och 1970-talen i behov av omfattande upprustning. Det ger tillfälle att införa energieffektiva system och minska energiförbrukningen. Möjligheten att kunna välja upprustningsnivå och ge ett reellt inflytande i upprustningsprocessen bör uppmärksammas.

Möjliggör en god bebyggd miljö

Den bebyggda miljön ska utgå från och stödja människors behov, ge skönhetsupplevelser och trevnad samt ha ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur samt närhet till natur.

En tät bebyggelse och koncentration av människor bidrar till att skapa efterfrågan på kommersiell service och en starkare kollektivtrafik. Samlo-

kalisering av bostäder, arbetsplatser, handel, privat service, offentlig omsorg samt rekreation minskar det totala transportbehovet och ökar tillgängligheten för invånarna. I anslutning till stationslägen och centrumkärnor bör en balans mellan byggande av bostäder och verksamhetsytor eftersträvas. Täta, funktionsblandade stadsmiljöer är generellt attraktiva för näringsverksamhet, inte minst för olika kontakt- och kunskapsintensiva näringar.

Den fysiska och sociala miljön är viktig för att skapa hälsofrämjande, hållbara livsmiljöer. Även levnadsmiljön har stor betydelse för hälsa och välbefinnande.

När städer växer fram bör estetiska värden omhändertas. Hållbart byggande innebär hög kvalitet på både arkitektur och materialval. Konsten integreras i stadsmiljön. Statens rekommendation, om att 1 % av produktionskostnaderna vid ny- och ombyggnation avsätts för konstnärlig gestaltning, följs av Region Uppsala.

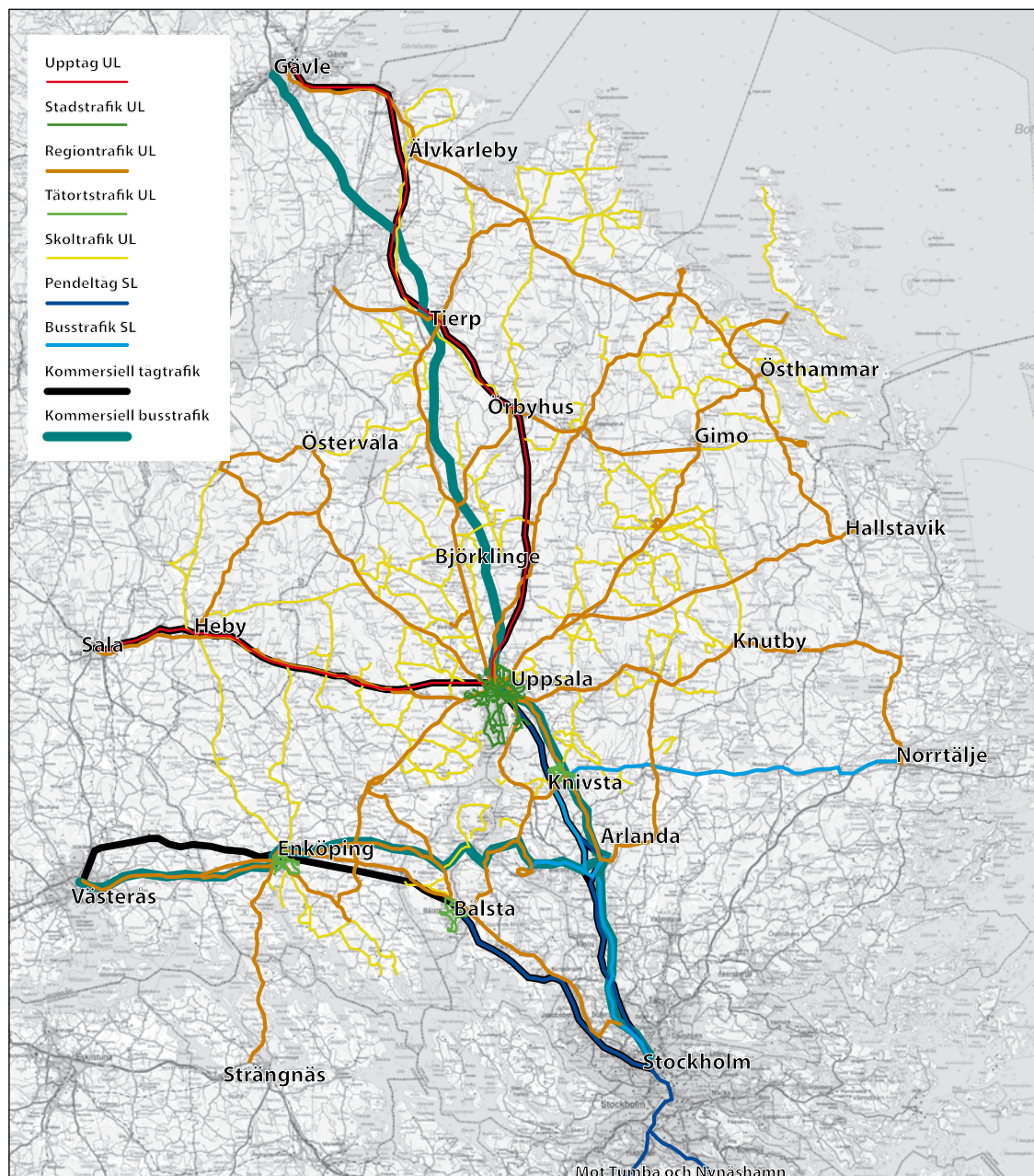
Samtidigt som miljöer förtäts behöver den fysiska planeringen säkerställa att natur- och grönområden, gröonstråk och blåstruktur, produktiv jord- och skogsbruksmark värnas och lägger grund för hög vattenkvalitet och utvecklade ekosystemtjänster. Alla invånare bör i största möjliga mån ha tillgång till naturområden samt trygga och välplanerade bostadsområden som främjar möten, rekreation och goda levnadsvanor.

Stärk sambanden mellan bebyggelseutveckling och kollektivtrafik**samt gång och cykel**

Byggande av bostäder och lokaler behöver kopplas tydligt till befintlig infrastruktur och kollektivtrafik längs länets stråk. Det behövs en integrerad syn på olika färdmedel och möjligheterna att kombinera dessa till en hel resa. Inom planeringen är det viktigt att säkra tillgången till kollektivtrafik och förbättra tillgängligheten till viktiga målpunkter, såsom större arbetsplatser och besöksmål.

Utbyggd infrastruktur för gång och cykel underlättar resor från dörr till dörr. Resor med cykel ska främjas, längs säkra cykelvägar som kopplar samman tätorter med omlandet.

Under 2014 gjordes omkring 40 miljoner resor med kollektivtrafiken i Uppsala län, varav stadstrafiken i Uppsala stad svarade för cirka 22 miljoner resor. Kollektivtrafiken ger möjligheter till ökad sysselsättning genom pendling men bidrar även till minskad miljöbelastning, färre trafikolyckor, minskad trängsel och bättre folkhälsa genom renare luft och ökad fysisk rörlighet. Kollektivtrafiken har en central roll i utvecklandet av en resurseffektiv, mer jämställd och jämlik mobilitet. Därför behöver kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna öka väsentligt.

REGIONAL KOLLEKTIVTRAFIK I UPPSALA LÄN, 2015. KÄLLA: KOLLEKTIVTRAFIKFÖRVALTNINGEN UL OCH SAMTRAFIKEN.

En tydligare flerkärnighet av orter längs transportstråken ska underlätta byggande på landsbygden och ge fler lokaliseringalternativ för företag och organisationer, samtidigt som det förkortar restiderna. Därtill behövs bytespunkter för att möjliggöra för befolkningen i de mindre orterna och på landsbygden att nyttja regional kollektivtrafik och ta del av basservice.

Utveckla prioriterade storregionala, regionala och delregionala stråk

I länet finns ett antal viktiga kommunikationsstråk, som markeras i strukturbild 2050. Stråken har avgörande betydelse för inom- och genomgående gods- och persontransporter. De binder samman kommunhuvudorter med varandra för arbets- och studiependling samt näringslivets transporter. Det gäller att utveckla stråkens standard i takt med förväntade befolkningsökningar och godsflöden. Lika viktigt är det att tillgodose kapacitet och tillgänglighet till och från bostäder, till resecentra, arbetsplatser, kombiterminaler och andra målpunkter.

Prioriterade storregionala stråk

ABCX-stråket i sträckan Stockholm–Uppsala är landets största länsgränsöverskridande pendlingsstråk och det viktigaste stråket för en god utveckling i hela regionen. Ostkustbanan är dess viktigaste bestandsdel, tillsammans med E4:an. Stråket, som är av nationell vikt, förbinder landets norra delar med huvudstaden och Uppsala, som landets fjärde största stad, med Arlanda. Färdigställandet av dubbelspår mellan Furuvik och Skutskär innebär att trafiken norr om Tierp får ökad robusthet.

Ytterligare två spår söder om Uppsala är av nationell vikt och behövs för att stärka kopplingen mot Stockholms län och möjliggöra ökat bostadsbyggande, exempelvis vid nya stationslägen i Uppsala Södra/Bergsbrunna och Alsike. Ostkustbanan till Uppsala utgör en naturlig förlängning av höghastighetståg från Malmö och Göteborg. I Uppsala finns en beredskap att hysa både vagnhallar och tågverkstäder.

I framtiden kommer godstrafiken att öka genom kopplingarna till Gävle hamn och Rosersberg/Arlanda, potentiellt också hamnen i Hargshamn för bulkvaror.

ABCU-stråket längs Mälaren och E18 binder samman Enköping och Håbo med Stockholm och Västerås, i en öst-västlig relation, med stora och växande flöden av person- och godstransporter. Turtätheten i dessa två storregionala järnvägsstråk behöver öka. Det innebär att pendeltågs- och regionaltågstrafiken behöver utvecklas och samordnas avseende restider, turtäthet, uppehållsmönster och biljettsystem.

Det är högt prioriterat att koppla samman ABCU-stråket med Arlanda genom en ny järnvägsförbindelse mellan Enköping och Uppsala. Godsförsörjningen av norra huvudstadsregionen stödjer detta, genom att förbättra flödet till Rosersberg/Arlanda från både Bergslagen och Göteborgs hamn.

Prioriterade stationsorter för regionaltågstrafikens utveckling är Tierp, Uppsala, Knivsta, Enköping och Bålsta.

Regionala stråk

Dalabanestråket, med en konkurrenskraftig lokaltågstrafik och Riksväg 72, binder samman Uppsala och Heby med Sala och vidare norröver mot Falun/Borlänge. Dalabanen har stort behov av drifts- och underhållsåtgärder och ökad kapacitet.

Riksväg 56, även kallad Råta linjen, förbinder Gävle–Heby med Västerås–Eskilstuna och vidare till Norrköping. Den är ett nationellt godsstråk som förbinder Norrland med Mälarenregionen och södra Sverige.

Väg 55 förbinder den norra och södra delen av Mälaren och är därmed strategiskt viktig för att integrera Stockholm–Mälarenregionen. Sträckan Strängnäs–Enköping–Uppsala ingår i ett storregionalt sammanhang, där resandebudet är stort och restiderna kraftigt behöver förbättras för en utvecklad flerkärnighet och bättre tillgänglighet till Arlanda. En ombyggd Hjulstabro har stor betydelse för Mälarsjöfarten och de storregionala gods- och persontransporterna och bör finansieras inom den nationella transportramen. En framtida järnvägsförbindelse mellan Enköping och Uppsala förstärker tillgängligheten längs stråket.

Väg 70 är en nationell stomväg som kopplar an till E18 i Enköping mot Stockholm och Dalarna. Utveckling och pågående investeringar i Stockholms län av väg 77 knyter an till behovet av öst-västra förbindelser norr om Mälaren, inte minst i relation till utvecklingen av Kapellskär som internationell gods- och passagerarhamn.

Delregionala stråk

Kuststråket längs väg 76 (Gävle–Älvkarleby–Östhammar–Norrköping) fyller flera delregionala funktioner för arbetspendling, framför allt till de kärntekniska anläggningarna i Forsmark samt för godstransporter till/från Hargshamn. Det används även för transittrafik till/från Norrland samt Grisslehamn. Förbättringsåtgärder behövs för ökad säkerhet och tillgänglighet samt anslutning till väg 288. Stråket till kusten (Uppsala–Östhammar) på **väg 288** ska upprustas längs hela sträckan och binder därigenom bättre samman Roslagskusten med Uppsala och det storregionala kollektivtrafiksystemet. Stråket är viktigt för arbetspendling, utveckling av Forsmarkshalvön och för landsbygdsutveckling och fritidsboende.

Tvärstråket från Tierp–Gimo–Hargshamn, på **väg 292** och Hargshamnslinjen, knyter ihop de norra delarna av regionen på tvären och är genom kopplingen till hamnen i Hargshamn även betydelsefull ur ett godsperspektiv.

De lokala stråken (Uppsala–Ålmgunde–Knutby samt Uppsala–Östervåla), **väg 282 resp. 272**, ger tillgång till attraktiva utbyggnadsorter i länets nordöstra delar, med god tillgång till arbetsplatser i Uppsala stad och norra Stockholms län.

Utveckla hållbara godstransporter

Hållbara godstransporter är grundläggande för samhällets och näringslivets utveckling. Godstransporterna behöver hanteras hållbart och effektivt genom en storregional godsstrategi och med samordnade regelverk tillsammans med övriga län i Östra Mellansverige. Strategin behöver även beröra behovet och lokaliseringen av större distributionscentraler och

kombiterminaler. Regionalt och lokalt eftersträvas en ökad samordning av transporter och varudistribution.

Med ökad Östersjöhandel, utvecklingen vid Arlanda/Rosersberg och i Gävle hamn kommer större godsflöden att färdas såväl i öst-västlig riktning norr om Mälaren som nord-sydlig riktning längs Ostkustbanan. Hargshamn och Kapellskär samt Skutskärs hamn kan förutses få allt viktigare roller i regionens framtida godsstruktur. Det är viktigt att säkerställa kapaciteten till och från hamnarna utifrån deras potential och efterfrågan på deras tjänster. För Hargshamn är en farledsfördjupning nödvändig för att större fartyg ska kunna anlöpa hamnen.

Idag sker många godstransporter med lastbil. En upprustning av de mindre vägarna och broar krävs för att säkerställa tunga, lokala transporter av närproducerade livsmedel, energi och material.

Fler tunga transporter ska kunna ske med andra trafikslag än väg. En betydligt större del av lågvärdigt och icke tidskritiskt gods bör kunna transporteras sjövägen. Med Mälaren som nav inom Stockholm–Mälardalen kan ökad distribution på vattenvägar ge bättre möjligheter för varuförsörjning med minskad klimatpåverkan. Brister i järnvägssystemet behöver åtgärdas och godstrafik på tåg användas mer rationellt och effektivt, med lösningar som kopplar samman transportslagen och underlättar omlastning.

Utveckla infrastruktur för hållbara drivmedel

Transportsektorn står för cirka 40 procent av länets klimatpåverkande utsläpp. Utöver ökad effektivitet i gods- och persontransporter krävs en utfasning av fossila bränslen genom såväl teknikutveckling, hållbart samhällsbyggande som beteendeförändringar. En utbyggd infrastruktur för hållbara drivmedel behöver säkerställas.

Offentliga aktörer ska leda utvecklingen mot en effektiv och kretsloppsanpassad energiförsörjning genom sina val av fordon och färdmedel, energileverantörer, vid utformning och lokalisering av lokaler samt vid upphandling av varor och tjänster. Kollektivtrafik och den offentliga fordonsparken ska vara fossilfri senast år 2020 och alla upphandlade transporter ska vara fossilfria till 2025. Fram till år 2030 ska utsläppen för inrikes transporter vara minst 70 procent lägre, jämfört med 2010 års nivå, i enlighet med miljömålsberedningens förslag.

Möjliggör kretsloppsanpassade och effektiva energisystem

Samspelet mellan storskalig och småskalig förnybar energi, som sol, vind, vatten och bioenergi, blir allt viktigare. Smarta elnät och mikroproduktion

av förnybar el behöver utvecklas, liksom mer storskaliga satsningar på förnybar energi. Det behöver även skapas olika former av energilagring för att energitillgången ska kunna säkras. Med hänsyn till länets stora kunnande och installerade kapacitet finns kärnkraft med som komponent även i kommande decenniernas energiförsörjning. Oavsett produktionsmix gäller det att näringsliv och hushåll garanteras tillgång till säker el till konkurrenskraftiga priser.

Det offentliga bör uppmuntra och påskynda initiativ från näringslivet samt individuellt ansvarstagande för att spara energi och ställa om till förnybar energi och bränslen. Genom att konsumera produkter och tjänster på ett hållbart och resurseffektivt sätt kan såväl individer som institutioner minska spridningen och exponeringen av miljögifter i samhället, gynna naturens återhämtning och bidra till en bättre hälsa.

Utveckla den digitala infrastrukturen

Tillgång till bredband och en ökad IT-användning gör att fysiska möten och transporter kan ersättas med mer resurseffektiv digital kommunikation. För länets mer glesbefolkade delar är tillgången till kapacitetsstarkt bredband, goda kommunikationer och grundläggande kommersiell och offentliga service nödvändig.

Stöd till utbyggnad av bredband ska stärkas i regionens glesa delar, där de kommersiella aktörerna inte är verksamma. Ökad samordning av kanalisation vid offentligt finansierade utbyggnadsprojekt ska eftersträvas.

Genom digitaliseringen och utbyggda e-tjänster får invånarna tillgång till information, samhällsservice, sjukvård i hemmet, kulturutbud och möjlighet att kommunicera, studera, arbeta, driva företag och nå kunder oberoende av bostadsort. Snabb uppkoppling är också avgörande för före-

tagens möjligheter att ta del av e-tjänster, service, marknadsföring, handel och distansarbete.

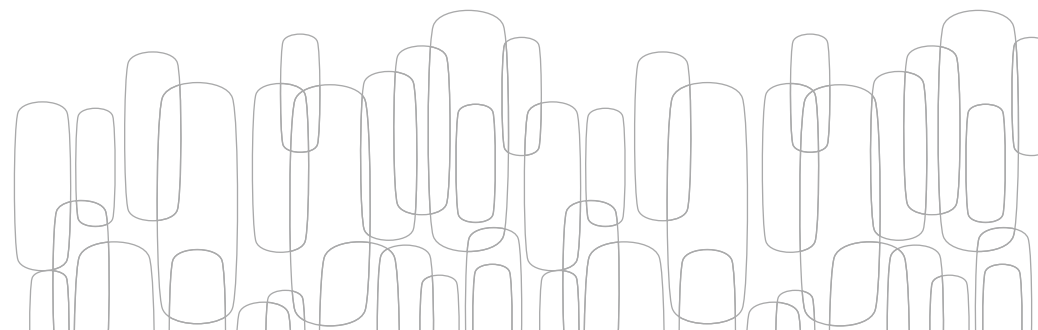
För att alla ska kunna dra nytta av den nya tekniken måste det digitala utanförskapet brytas genom utbildning och fortbildning inom teknik och IT för alla åldrar. Här har skolan och folkbildningens aktörer genom folkhögskolor, folkbibliotek och studieförbund en viktig roll.

Säkra en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning

Med en ökad befolkning och en högre levnadsstandard, både globalt och regionalt, är det nödvändigt att säkerställa en hållbar livsmedelsproduktion inom regionen. En ökad självförsörjningsgrad minskar hela landets sårbarhet inför kriser och störningar i livsmedelsproduktionen i omvärlden, samtidigt som det bidrar även till den globala livsmedelsförsörjningen.

För att möjliggöra en miljömässigt hållbar livsmedelsproduktion enligt Agenda 2030 gäller det att Uppsalaslättens bördiga jordar och regionens stora kunnande inom gröna näringar tas tillvara. En hållbar produktion vilar på effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster, minskad miljöpåverkan och långsiktig ekonomisk bärkraft. Ökad samverkan och kunskapsöverföring mellan universiteten, företagare inom grönt näringsliv och boende på landsbygden behövs för att öka förädlingsvärdet och innovationskraften.

Ett flertal offentliga aktörer inom Uppsala län har antagit ambitiösa mål angående andelen ekologiskt producerade livsmedel. En väntad ökning av efterfrågan på ekologiska livsmedel behöver mötas av ökad produktion i regionen, så att merparten av de ekologiska livsmedel som konsumeras här också produceras i närområdet.

En nyskapande region

Näringslivet i Uppsala län utvecklas starkt och det finns geografiska skillnader. I Östhammar, Tierp och Älvkarleby är industritraditionen fortfarande dominerande, samtidigt som småföretagandet växer. I sydväst är Enköping och Håbo mer kopplade till Stockholmsregionens näringsliv, med logistik, byggverksamhet och en växande tjänstesektor som grund. Heby är starkt inom gröna näringar och har ett växande e-handelskluster. Uppsala kommun har en hög andel sysselsatta inom offentliga verksamheter, flera globalt verksamma företag och en växande privat företagsamhet. Småföretagandet växer snabbt i Knivsta, som också drar nytta av ett utmärkt pendlingsläge. Länet som helhet kan uppvisa en stor branschbredd, vilket bidrar till en stabil arbetsmarknad.

Nuläge, utmaningar och mål

Alla slags företag behövs för att svara upp mot invånarnas behov av service, handel och tjänster. Högre löner och hushållens konsumtion driver tillväxten framåt och skapar nya jobb. En långsiktigt hållbar tillväxt förutsätter emellertid ett högre värdeskapande, som ges av fler globalt konkurrenskraftiga företag. Ny och befintlig kunskap behöver omsättas i högkvalificerade varor och tjänster, som kan skapa värden och en sund samhällsutveckling i en hårdnande global konkurrens.

Regionen uppvisar särskilda styrkor inom life science, informations- och kommunikationsteknologi, energi- och miljöområdena och avancerad produktion. Allt fler nischade tillväxtbolag uppkommer inom områdena ehälsa, nya material, rymdforskning, livsmedelsförsörjning, resurseffektivitet och högspecialiserad sjukvård för människor och djur. Genom ökad integration med Stockholm-Mälardalenregionen ökar förmågan till konkurrenskraftig specialisering.

Den globaliserade ekonomin öppnar fler möjligheter än någonsin tidigare, samtidigt som konkurrensen mellan städer och regioner ökar. Utifrån ranking och objektiva data har Uppsala län förutsättningar att

möta denna konkurrens på samma nivå som framstående platser som Cambridge, Freiburg, Grenoble, Utrecht, Oxford och Leiden. Särskilt om länet drar nytta av Stockholms dragningskraft.

Uppsalaregionen har dock inte riktigt lyckats omsätta dessa goda förutsättningar i ekonomisk styrka, internationell ryktbarhet och attraktionskraft. Det ligger en betydande potential i att locka till sig fler företagsetableringar, att skapa ökade värden ur den höga andelen FoU-investeringar och få fler företag att verka på internationella marknader. Arbetsmarknaden är heller inte tillräckligt inkluderande och tillgänglig på jämställda och jämlika villkor.

Omställningen av samhället till en smart och fossilfri tillväxt, tillsammans med en accelererande digitalisering och utvecklingen av nya material i en global miljö, väntas skapa helt nya spelregler och förutsättningar för näringslivet.

Delningsekonomi och cirkulär ekonomi växer fram som svar på nödvändigheten att hushålla med resurser, och möjliggörs av digitaliseringen och framväxten av nya effektiva affärsmodeller. Allt fler företag vittnar om att högt satta hållbarhetsmål stimulerar innovationstakten, reducerar kostnader och stärker varumärken som ansluter sig till förändringarna.

Mål

Antalet globalt konkurrenskraftiga innovativa och entreprenöriella företag ska öka. Indikatorer: antalet exporterande företag och exportvärdets andel av bruttoregionalprodukten (BRP). (Bas: 898 år 2014) och exportvärdets andel av BRP (Bas: 17 % år 2013.)

Privata och offentliga investeringar i FoU ska uppgå till minst 6 % av BRP. (Bas: 5,8 % år 2013.)

I Uppsala län ska det startas minst 13 företag per 1000 invånare år 2020. (Bas: 11,5 år 2015.)

Innovationsområde för smart tillväxt

Utveckla det regionala innovationssystemet

För att säkra och stärka rollen som nyskapande region och vidga arbetsmarknaden genom fler konkurrenskraftiga företag, behöver förutsättningarna för innovation och entreprenörskap stärkas.

Regionen ska stärka sin position som globalt attraktivt innovationsområde genom att människor, små och stora företag, nätverk, företags- och innovationsstöd, akademi, forskning, kommuner och myndigheter möts och samspelar mer. Resurser i alla kommuner ska tas tillvara och utbytet mellan landsbygd, tätorter och olika stadsmiljöer utvecklas i ett regionalt ekosystem för innovation.

Regionens företags- och innovationsstöd ska kunna specialisera sig och utveckla fokusområden men samtidigt kunna svara upp mot behov hos företag och entreprenörer oavsett ursprung och hemvist.

Genom god samverkan mellan företags- och innovationsstöds aktörer kan varje företag snabbt nå fram till rätt stöd, oavsett vilken ingång företaget väljer. Aktörerna ska även verka för en hållbar utveckling inom näringslivet.

Tillsammans inom akademi, samhälle och näringsliv behöver det skapas miljöer där kombinationen av kunskap, produktion och användare stimulerar till nya produkter och tjänster utifrån ett kundbehov. En fortsatt utveckling av testbäddar ska understödjas.

Det finansiella systemet behöver kunna matcha alla faser av ett företags utveckling. Genom att stärka regionens attraktionskraft och synlighet kan företag lättare få tillgång till riskkapital och privata investerare från ett större område.

Utveckla och koppla samman konkurrenskraftiga företag och branscher

I regionens norra delar samlas kunskapsintensiva industriföretag och **avancerad produktion** som håller hög klass internationellt inom områden som massatillverkning, kärnkraft, verktygstillverkning, specialgjutning, pulvermetallurgi och specialkablage. Branschen bör dra nytta av regeringens strategi för nyindustrialisering. Strategin syftar till att stärka industrin genom digital teknologi, klimatomställning, samarbete med mindre innovationsbolag och att stärka forskning och utveckling inom industrin.

På **energi- och miljöområdena** utvecklas inom hela regionen ny teknik för småskalig energiproduktion, energilagring och avfallslösningar som både löser problem på hemmaplan och har potential att etableras på världsmarknaden. Nya metoder och projekt som understödjer övergången till en ekonomi med reducerad resursanvändning, kloka materialval och mindre koldioxidutsläpp ska uppmuntras och stödjas.

Gröna näringar är ett regionalt profilområde under stark utveckling, inte minst genom satsningar på nytt campus vid SLU Ultuna och bildandet av Green Innovation Park.

Inom **tech-branschen** uppstår nya företag som etablerar sig globalt från första dagen med mobilapplikationer, betalningslösningar, musik-tjänster och spel. Branschen präglas av snabb tillväxt och kan dra nytta av utvecklingskraften och nätverken i Stockholm och Kista.

Life science (livsvetenskaper) är en mycket viktig industri för Sverige och med särskild relevans för hela Stockholm-Uppsala-regionen. Denna sektor bidrar genom ny teknik, behandlingsmetoder och diagnoser till bättre vårdkvalitet, ökad hälsa och ett längre liv med kvalitet även i äldre år för befolkningen. Framgången har vilat på en unik och nära samverkan mellan företag, forskare och den svenska hälso- och sjukvården, där för Uppsalas del Pharmacia historiskt haft en helt avgörande roll.

För en utvecklad smart specialisering och ökad innovationskraft behöver dessa olika styrkeområden korsbefrukta genom nya mötesplatser och samarbetsprojekt. De traditionella branscherna och mindre innovationsbolag behöver mötas och kreativiteten från de kulturella och kreativa näringarna tas tillvara.

Stärk hälso- och sjukvården och Akademiska sjukhuset som regional utvecklingskraft

Akademiska sjukhuset är ett av landets sju universitetssjukhus, med uppdrag att leverera avancerad sjukvård och att bedriva medicinsk och farmaceutisk forskning och utbildning i samarbete med Uppsala universitet. Ett annat viktigt uppdrag är att leverera samhällsnytta av betydelse för regionens utveckling, där forskningskunniga medarbetare, närhet till akademisk miljö, patienter, patientdata och avancerad utrustning på Akademiska sjukhuset utgör ett nav i regionens framgångsrika life science-system.

Eftersom nuvarande Uppsala län är för litet för att bära ett universitetssjukhus på egen hand, krävs det en fördjupad samverkan och en tillräcklig patientvolym från nuvarande sjukvårdsregion och nationellt. Sjukhuset levererar vård för cirka två miljarder kronor per år externt, varav merparten till landsting inom Uppsala-Örebro sjukvårdsregion. Denna vård omfattar i huvudsak så kallad högspecialiserad vård inom till exempel neurokirurgi, neurologi, barnsjukvård, cancersjukvård samt thoraxkirurgi.

På sikt är ett ökat samarbete över gränserna, med andra sjukhus och universitet i landet och parter inom EU, en naturlig väg till ytterligare specialisering, spets och finansiering. Den patientnära, kliniska forskningens ska vara en stark plattform för innovationer och industriell utveckling.

Ledstjärnan för Region Uppsalas forskning ska vara att generera patientnytta. De forskningsprojekt som Region Uppsala deltar i ska vara sådana där forskningens resultat kan tillämpas i vården inom en period på cirka tre år. Fokus på patientnytta innebär också att den kliniska forskningen i första hand ska läggas på de stora folksjukdomarna.

Den medicintekniska testbädden Innovation Akademiska bidrar till att såväl interna som externa idéer till patientnära och resurseffektiva lösningar snabbare omsätts i nya produkter, metoder och processer som vinner inträde i vården. På motsvarande sätt bör entreprenörskap tas tillvara inom kommunala verksamheter och offentliga bolag för att stimulera innovationer och långsiktigt värdeskapande företagande.

Befäst Uppsala universitets och SLU:s ställning som globalt ledande lärosäten

Uppsala universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) har sedan länge haft avgörande betydelse för länets utveckling och varumärke som kunskapsnod och centrum för utbildning, forskning och innovationskraft. Uppsala universitet återfinns vanligen bland de 60-80 bästa universiteten totalt i världen och SLU rankas bland de tio bästa mindre och mer specialiserade universiteten.

För att befästa universitetens ställning bland globalt ledande lärosäten behövs en ökad andel basanslag för forskning och stärkt finansiering av såväl utbildning som forskningsinfrastruktur. Ur de stora satsningarna på forskning behöver fler banbrytande upptäckter och innovationer utvecklas till framgångsrika företag. Samverkan mellan universiteten, näringsliv och omgivande samhälle behöver utökas för ömsesidig nytta. Det är högt prioriterat att stärka banden mellan den akademiska forskningen i Uppsala och regionens industriella styrkeområden.

Genom att knyta samman länets forskningsinfrastruktur med näringslivet och universitet och högskolor i Stockholm, inom exempelvis life science (Hagastaden) och ICT (Kista), blir styrkan ännu större.

Uppsala län har bland Europas högsta utbildningsnivåer, dock med stora skillnader mellan män och kvinnor samt mellan kommuner. Utbudet av studieplatser vid Uppsala universitet och SLU bör ligga i nivå med målet att långsiktigt kunna bredda rekryteringen till högre utbildning från närregionen, säkra fortsatt riksrekrytering och även attrahera utländska studenter.

Fler och växande företag

Skapa ett gott företagsklimat och underlätta för entreprenörer

Varje kommun ska sträva efter att erbjuda ett så bra företagarklimat som möjligt, så att fler män och kvinnor kan starta företag inom olika branscher,

med både bredd och spets. Fler nystartade företag bidrar till ökad dynamik i ekonomin och ger en mer diversifierad arbetsmarknad. Samtidigt måste redan befintliga företag ges förutsättningar att växa och att växa snabbt, eftersom merparten av nya jobb skapas i relativt nystartade företag.

Det gäller att vårda de företag som redan finns etablerade och uppmuntra dem att göra nya investeringar på orten. Därför behöver alla kommuner utvecklas till exceptionellt goda värdkommuner för redan etablerade företag och få företagarna att träda fram som förebilder och ambassadörer för orten. Näringslivets internationalisering och det ökade utländska ägandet gör att platsens förmåga att skapa rätt förutsättningar för framgång blir allt viktigare. Många mindre företag som står inför generationsskifte erbjuder möjlighet för yngre att få en rivstart till egen företagsamhet.

Grunden för ökad företagsamhet läggs genom ett stödjande företagsklimat med kundservice, effektiv hantering och gott bemötande. För företagen ska det vara lätt att göra rätt. Anställda i region och kommuner ska ha som utgångspunkt att ge bästa möjliga service till sina kunder, oavsett om det gäller skola, företagsservice, omsorg eller myndighetsutövning. Kulturen ska vara stöttande och serviceinriktad mer än kontrollerande.

Snabbhet, minskade vänte- och handläggningstider, att ligga steget före, att förstå och se helheten för företagaren och inte bara sitt eget arbetsområde och att förenkla regelverk bör eftersträvas. Med e-tjänster för ansökningar, tillstånd och kommunikation med myndigheter blir servicen tillgänglig överallt, hela tiden.

Som mått på framgång ska ständiga förbättringar i service till invånare och företag eftersträvas i undersökningar av företagsklimat och nöjd-kund-index.

Stöd fler företag att bli internationellt verksamma

Den framtida ekonomiska tillväxten kommer framför allt att ske på marknader utanför Sverige. I enlighet med regeringens exportstrategi gäller det därför att fler små och medelstora företag vågar och vill agera internationellt och att svenska varor, tjänster och system når ännu högre upp i förädlingskedjan. Det gäller även att fler företag kan inleda samarbeten med leverantörer, kunder och genom FoU, som gör att hela värdekedjan internationaliseras i större omfattning.

Ett välkoordinerat samarbete mellan företagsfrämjande aktörer, såsom Almi, UIC och Connect, ska underlätta för företag att ta klivet över nationsgränsen när detta ofta kan vara komplicerat och kräver förberedelser.

Genom digitaliseringen och nya affärsmodeller blir det dock allt vanligare att små nystartade företag verkar globalt direkt.

Underlätta för nya etableringar och investeringar

För att möta konkurrensen om kompetens, företag och investeringar mellan platser i världen behövs det ett samordnat regionalt etableringsfrämjande arbete. Var för sig har endast ett fåtal kommuner resurser att ensamma söka upp och bearbeta potentiella etablerare.

Det gäller att vässa det gemensamma erbjudandet, paketera precisa investeringsmöjligheter till utpekade företag och förbättra mottagningskapaciteten, för att på ett effektivt sätt kunna ta emot förfrågningar och människor och företag som vill etablera sig här. Det är viktigt att visa vilka förutsättningar som kan tillhandahållas, vad gäller tillgång till kompetens, markberedskap, kommunikationer, tillstånd, servicegrad med mera. Ett gott bemötande och förståelse för företagens individuella behov omfattar information om och tillgång till bostäder, förskola/skola, sysselsättning till medföljande partner, tillgång till sociala nätverk och fritidsaktiviteter.

Bättre samordning mellan länets kommuner och övriga aktörer behövs för att stärka samspelet med Stockholm Business Alliance.

Utvecklingskraft och kreativitet i hela regionen

Utveckla samspelet mellan länets alla delar

Samspelet mellan länets olika delar behöver utvecklas, mellan landsbygd, tätorter och städer. Särskilt som närmare en tredjedel av befolkningen bor på landsbygden eller på mindre orter. Landsbygden är ett viktigt konkurrensmedel för etableringar, då få platser i Europa har så mycket och så attraktiv landsbygd som Sverige.

Insatser för landsbygden ska skapa förutsättningar för människor och företag att bo och verka var de vill i länet och erbjudas god offentlig och privat service inom rimliga avstånd och goda kollektiva transporter till delregionala orter. På landsbygden och i stads- och tätortsnära områden ska drivkraften vad gäller företagsamhet, kretsloppstänkande och omställning till ett hållbart samhälle tas tillvara. De produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor och som bidrar till vårt välbefinnande måste värnas.

Utveckla en kulturregion med internationell lyskraft

Regional kulturplan 2015–2018 lyfter fram mod, bildning och nytänkande som förutsättning för en framgångsrik och hållbar region. Regionen

ska ha ett rikt, nyskapande konstliv av hög kvalitet. Den ska underlätta för professionella kulturskapare, så att dessa kan leva och verka i regionen. Dessutom ska nya konstnärskap uppmuntras och stärkas. Starka nätverk, såväl nationella som internationella, utgör grunden för ett levande, nyskapande konst- och kulturliv, varför internationell och interregional samverkan premieras.

Kreatörer, kulturaktörer och kulturskapare ska beredas olika typer av plattformar där möten kan ske och nya idéer födas. Kulturella och kreativa näringar ska ges möjlighet att växa. Digitaliseringens och teknikens möjligheter ska tas tillvara inom konst- och kulturområdet.

Utveckla destinationer för stärkt och hållbar besöksnäring

Besöksnäringen spelar en stor roll för utveckling och livskraft på landsbygden och för storstäderna, som besöksmål, evenemang, mässor och möten.

Aktörer inom hela näringen – turistbyråer, taxi- och lokaltrafik, hotell, restauranger och handel – behöver samverka för att marknadsföra regionens attraktioner. Aktörerna ska svara för ett gott bemötande och bidra till ett positivt värdskap och personliga möten som skapar minnen för livet bland besökarna.

Kultur- och matupplevelser är viktiga för besöksnäringen, då ett rikt kulturliv är en anledning till besök. För att få fler kommersiella gästnätter och utländska besökare behöver nya och bättre tematiska erbjudanden och event för besöksnäringens målgrupper skapas och paketeras. Regionens olika besöksmål och reseanledningar behöver tydliggöras gentemot olika geografiska målmarknader, samtidigt som språkkunskaperna inom branschen breddas.

Inom näringen behövs mer av entreprenörskap, företagande och kompetensutveckling samt tillgång till finansiering. Ökad kunskap om och samverkan kring marknadsföring är nödvändig, inte minst via digitala kanaler. Med fler konferenser, kultur- och idrottsevenemang, utvecklade destinationer och tillgängliga natur- och kulturmiljöer kan omsättningen öka och jobb skapas. En ökad turism måste kombineras med miljövänligt resande och ett hållbart agerande.

Företags- och innovationsstödet bör utvecklas för att bättre kunna möta de kulturella och kreativa näringarnas specifika behov. Möjligheterna att mötas och utvecklas i samverkan med företag från andra branscher bör uppmuntras.

En region för alla

Uppsala län har generellt sett en välmående och välutbildad befolkning. Hälsan skattas som bra eller mycket bra hos nästan tre fjärdedelar av befolkningen och utbildningsnivån är högre än i riket som helhet. Länet står därmed väl rustat att säkra en långsiktig hälsa och välfärd hos invånarna. Samtidigt begränsas människors potential och livskvalitet av ojämlikheter i samhället. Skillnader finns inom och mellan kommuner, mellan befolkningsgrupper, kön/könsidentitet och syns vad gäller hälsa, utbildningsnivå, arbete och levnadsvanor som ökar risken för ohälsa.

Nuläge, utmaningar och mål

En bra start i livet och en barndom präglad av hälsa, trygghet, kunskap och gemenskap är grundläggande för att utjämna skillnader. Med utbildning kommer kompetens, egenmakt och förutsättningar till arbete och egen försörjning. En region för alla behöver erbjuda utbildning av högsta kvalitet och ge möjlighet till ett livslångt lärande på en föränderlig arbetsmarknad.

En hög sysselsättning är avgörande för regionens utveckling och för individen. Utbildning och arbete ökar delaktigheten och stärker ekonomin, samtidigt som det finns tydlig koppling mellan hälsa och arbete. Genom en inkluderande och växande arbetsmarknad, med goda arbetsmiljöer och trygga anställningar, ges utrymme för fler att bidra med sin kompetens efter egen förmåga och förutsättningar.

Människor hindras idag ifrån att vara fullt delaktiga i samhället och utvecklingen på grund av ohälsa, fysisk såväl som psykisk. Genom hälsofrämjande arbete och en hälso- och sjukvård och omsorg av hög kvalitet ges länets invånare stöd till att uppnå, återfå eller behålla bästa möjliga hälsa.

Genom ett gott och friskt åldrande kan kraften och erfarenheterna bland äldre tas tillvara. Ett rikt kultur- och föreningsliv, som inkluderar människor i alla åldrar, bidrar till att invånarna upplever livskvalitet livet igenom.

Ge alla barn och unga en bra start i livet

Skillnader i hälsa och utbildning kan minskas genom att tidigt stödja flickors och pojkars utveckling. Förskola och skola ska ge goda kunskaper, utjämna ojämlikheter och stärka alla barns unika förmågor. Barn med särskilda behov ska få stöd och hjälp utifrån sina förutsättningar.

Det är därför högprioriterat att de nationella målen, om att alla ska klara målen i grundskolan, uppfylls. Dessutom måste fler klara gymnasieskolan inom fyra år och därefter vara redo att antingen studera vidare inom högre utbildning eller arbeta.

Samverkan mellan utbildningsanordnare och branscher behöver öka för att förbereda ungdomar inför arbetsmarknaden, vidare utbildning eller egen företagsamhet. Arbetsplatser har en viktig uppgift i att erbjuda praktikplatser och en första jobbchans.

Förebyggande sociala satsningar gynnar både individen och samhälls-ekonomin, genom rätt insats vid rätt tillfälle. Det är viktigt att samverkan sker mellan myndigheters sociala insatser. Insatserna ska vara kunskapsbaserade och ske i tidiga skeden så att familjer och individer får mer jämställda och jämlika förutsättningar och barn och unga får den goda grund som eftersträvas.

Barn och unga ska ges en röst i frågor som rör dem och beslut ska tas utifrån barnets bästa. En skola med en trygg och stimulerande miljö

Mål

Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år ska överstiga 75 procent år 2020. Till år 2030 ska minst 80 procent ta examen inom 4 år. (Bas: 70 % år 2015)

Tilliten bland länets invånare ska öka till år 2020. (Bas: 76 % år 2012.)

I Uppsala län ska andelen sysselsatta i åldrarna 20–64 år överstiga 80 % år 2020. (Bas: 77,3 % år 2014)

Regioninvånarna ska ha landets högsta självskattade hälsa, med minskade skillnader mellan grupper och individer. (73 % år 2012. 4:a i landet)

för lärande och socialt sammanhang behövs för att stärka alla barns förmågor.

Ideell sektor, idrottsrörelse, föreningsliv och studieförbund är centrala för att ta tillvara på, och vidareutveckla, barn och ungas engagemang och intressen. Det finns stora vinster med god samverkan mellan föreningsliv och skola.

Skapa goda möjligheter till ett livslångt lärande

All utbildning ska baseras på forskning, professionens erfarenhet och individens delaktighet. Engagerade lärare med hög kompetens är avgörande för goda skolresultat. Behovet av lärare och övrig skolpersonal växer i takt med att befolkningen ökar. Kontinuerlig kompetensutveckling, bra arbetsvillkor och goda ledare behövs för att behålla lärare inom yrket samt locka fler att välja lärarutbildning. Utmaningen måste hanteras i samverkan mellan kommunerna, Uppsala universitet, arbetslivet och invånarna.

För att minska skillnaderna i utbildningsnivå behöver rekryteringen till högre studier breddas bland ungdomar från studieovana miljöer och bland pojkar, som läser vidare i lägre utsträckning än flickor. Möjligheten att utbilda sig genom folkhögskolor och studieförbund bör stärkas för att fler ska kunna klara kraven för vidare studier. Folkbildningen är en viktig resurs för att minska utbildningsklyftorna i samhället, tillvarata mångfaldens potential och öka den sociala sammanhållningen. Förmedling av kunskap är en central del av folkbibliotekens uppdrag och verksamhet, varför en hög tillgänglighet är av stor vikt.

Utbildningssystemet har en stor utmaning i att matcha utbildningar mot arbetslivets kompetensbehov och erbjuda möjligheter till kompetensutveckling. Detta bör ske med stor flexibilitet genom möjlighet till distansstudier och validering av tidigare utbildning och yrkeserfarenhet.

Ett brett utbud av vuxen- och yrkesutbildningar ska kunna svara mot arbetslivets efterfrågan, samtidigt som antalet sökande till yrkesinriktade utbildningar måste öka för att säkra kompetensförsörjningen. Antalet yrkeshögskoleplatser i Uppsala län behöver utökas och fler inriktningar komma till stånd för att möta näringslivets behov av kompetens.

Genom tillgång till utbildning av högsta kvalitet, goda livsvillkor med mötesplatser för kultur och nöjen samt tillgång till bostäder ska fler unga vuxna lockas till regionen. För positionen som ledande kunskapsregion är det viktigt att fler väljer att stanna kvar i området efter examen.

Möjliggör egen försörjning på en jämställd, jämlik och växande arbetsmarknad

Den starka arbetsmarknaden i Uppsala län och framväxten av nya jobb behöver komma alla till del. Personer med funktionsnedsättning, nyanlända och avhoppare från gymnasieskolan har fortfarande svårt att klara sin försörjning genom eget arbete. Delar av regionen med en stark arbetsmarknad bör i högre utsträckning kunna dra nytta av tillgänglig arbetskraft på andra platser genom ökad pendling med kollektivtrafik.

För att möta en föränderlig arbetsmarknad, där inte minst digitalisering och automation ändrar många yrkesroller totalt, behöver EU:s nyckelkompetenser som rör företagande, initiativförmåga, digital och social kompetens, matematiskt och tekniskt kunnande ligga som en grund för var och en.

De traditionella könsmönstren kring utbildningsval och rekrytering måste brytas. Det senare är särskilt viktigt för att klara kompetensförsörjningen inom branscher med sned könsfördelning, exempelvis inom vård och omsorg, teknik samt bygg. En jämnare fördelning av föräldraledighet och bättre möjligheter till heltidsarbete, framför allt bland kvinnor, bidrar till ökad jämställdhet och egenmakt.

En ökad jämlikhet gynnar innovation och ökad företagsamhet men rådande strukturer och attityder i samhället gör att potentialen inte tas tillvara fullt ut. Det gäller att undanröja strukturella hinder för att uppmuntra ett jämställt och jämlikt företagande. Det gäller även att företagsfrämjande aktörer och olika finansieringsformer bidrar till att personer med utländsk bakgrund, ungdomar och kvinnor startar och driver företag i större utsträckning än idag.

Äldre som orkar, vill och kan arbeta några år längre ska ses som en samhällsinvestering som ökar tillgången på arbetskraft.

Påskynda integrering av nyanlända på arbetsmarknaden

Det är av yttersta vikt att länets kommuner, myndigheter och den ideella sektorn samverkar för att inträdet på arbetsmarknaden för nya invånare, och för dem som bott länge i landet utan arbete, sker så snabbt som möjligt.

Detta kräver en effektivare asylprövningsprocess och bättre samordnad introduktion av nyanlända. Individer med upplevelser av krig, flykt och långdragna asylprocesser måste erbjudas rätt stöd. Långsiktiga lösningar för att öka inkluderingen är ett skolsystem som ger kunskap, utjämnar

skillnader och ger alla en bra start i livet, tillgång till bostad samt en fungerande arbetsmarknad. Kultur- och folkbildningsaktörer är viktiga parter i arbetet med nyanlända och kan förutom utbildning erbjuda mötesplatser.

En SFI-undervisning som bygger vidare på deltagarnas tidigare erfarenheter och yrkeskompetenser är grundläggande för integrationen. Att ha kunskaper i flera språk är en styrka, eftersom det underlättar kommunikation med kunder, patienter och människor från andra länder. Inom stora delar av forskning och näringsliv är engelska ett vanligt arbetsspråk. En utökad tillgång till tolkar är viktig bland annat för sjukvård och rättsväsende.

Främja hälsosamma och hållbara levnadsvanor

Levnads- och matvanor har stor betydelse för människors hälsa och miljön. Vanorna påverkas av det omgivande samhället och skiljer mycket mellan individer och olika befolkningsgrupper. För att stimulera hållbara levnadsvanor krävs välstrukturerat och uthålligt arbete, särskilt genom minskad rökning, ökad fysisk aktivitet och goda matvanor på såväl individ- som målgruppsnivå samt tillgång till rekreation och naturområden. Insatserna måste bygga på inkludering och delaktighet av dem det berör.

Ett aktivt föreningsliv, såsom idrottsrörelsen och folkbildningen, främjar hälsosamma och hållbara levnadsvanor, varför denna del av civilsamhället bör uppmuntras och inkluderas i utvecklingen av samhället.

Säkerställ en hälso- och sjukvård och omsorg av hög kvalitet.

Länets hälso- och sjukvård och omsorg ska vara kvalitativ, säker, jämställd, jämlik och tillgänglig utifrån behov. Vården behöver utgå från individens egna förutsättningar och bygga på och stärka individens egen tilltro och förmåga. Flera av de vanligaste folksjukdomarna kan förebyggas genom goda levnadsvanor. Förändrade levnadsvanor är i sig en viktig del i behandlingen av många sjukdomar. Det är därför avgörande att hälso- och sjukvården och omsorgen arbetar utifrån ett hälsofrämjande och förebyggande perspektiv.

Inför framtiden behöver smartare och bättre anpassade välfärdstjänster utvecklas inom alla sektorer, genom att individer, patienter och brukare får reellt medinflytande och blir medaktörer i utvecklingen. Invånarna ska

få sitt samlade behov av hälso- och sjukvård och social omsorg genom insatser nära bostaden i så hög grad som möjligt, vilket kräver god samverkan mellan huvudmän och en sammanhållen vårdkedja mellan regional och kommunal nivå. Oavsett vilken huvudman som är involverad i insatserna ska patienter och brukare få den hjälp de behöver, bli bemötta med respekt, få information och ha inflytande över sin vård och behandling.

I länet ska arbetet med god, säker och hälsofrämjande vård och omsorg genomsyra och integreras i det löpande arbetet och genom hela vårdkedjan. Verksamheter ska vila på en vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det fordrar ett systematiskt arbetssätt och kompetens att ta till sig vetenskaplig och annan relevant ny kunskap. Ledning och verksamheter ska kännetecknas av en kultur av kunskapssökande och ständiga förbättringar.

För att säkerställa god hälso- och sjukvård krävs aktiva insatser för att rekrytera och behålla personal.

Ge förutsättningar för öppna och inkluderande mötesplatser

Sociala relationer och tillit mellan människor är hörnstenar i ett inkluderande samhälle. De formas i bostadsområden, på skolor och arbetsplatser, på nätet, i föreningslivet, på öppna förskolor, på folkbiblioteken och i alla sammanhang där individer möts. Mötesplatser behöver vara tillgängliga, inkluderande och varierade för att kunna nyttjas av alla.

Kultur medverkar till att stärka de värden som är viktiga för en region präglad av öppenhet och tolerans. Länets invånare ska ges möjlighet att vara skapande, kreativa och aktiva samt ges tillgång till konst- och kulturupplevelser av hög kvalitet. Infrastrukturen för kultur, med kulturinstitutioner, det fria professionella kulturlivet, folkbildningen och andra aktörer inom civilsamhället, erbjuder upplevelser och mötesplatser för olika former av kultur.

Attraktiva stadsmiljöer och bygder med ett levande restaurang- och nöjesutbud och olika event lockar nya besökare, företag och invånare. Idrottsrörelsen ger med sin bredd- och elitidrott plats för gemenskap, upplevelser och lokalförankring.

Det är av vikt att även demokratiska processer och organisationer upplevs som tillgängliga och inkluderande för att säkerställa medborgarnas delaktighet och inflytande.

Resultatinriktat genomförande

De beslut som fattas idag formar framtidens samhälle. Denna strategi visar på en riktning framåt och pekar ut vad som behöver göras för att skapa förutsättningar för ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft. Genom att ta ställning till ett önskvärt läge i framtiden är det lättare att fatta rätt beslut och att hitta rätt samarbetsformer.

Höga ambitioner att utveckla vår region, till en plats där invånarna har ett gott liv, måste dock gå hand i hand med de organisatoriska och ekonomiska förutsättningarna att klara den hållbara utvecklingen. Detta kräver stort ansvarstagande med väl fungerande institutioner och en ekonomi i balans.

Arbetet bygger på en kontinuerlig dialog mellan den lokala och den regionala nivån, där ny kunskap och nya perspektiv ständigt tillförs. Det krävs att olika aktörer tar ansvar för sina respektive kompetensområden och att medborgarna engageras i arbetet.

Denna utvecklingsstrategi är vägledande för aktörer på nationell och regional nivå, stödjande för dem som verkar på kommunal och lokal nivå och inspirerande för näringslivet och den ideella sektorn.

Strukturer för ökad regional samverkan

Samverkan och närheten mellan människor och organisationer i Uppsala län är omvittnat god och kan utvecklas ytterligare. Inom flera sektorer kan ökad samordning och ett helhetstänk, som sträcker sig över administrativa gränser och mellan sektorer, förbättras.

Region Uppsala ansvarar för att leda och driva på det regionala utvecklingsarbetet ihop med länets kommuner, länsstyrelsen, universiteten och övriga berörda statliga myndigheter, företrädare för berörda organisationer och näringsliv.

Den strategiska samverkan mellan Region Uppsala och länets åtta kommuner sker inom ramen för den samverkansstruktur som etablerats med ett Regionalt Forum för ledande politiska företrädare och regionala

samråd för hälsa, vård och omsorg, kollektivtrafik och regional utveckling samt kultur. Regionalt Forum är bildat för att Region Uppsala och kommunerna tillsammans ska finna lösningar på gemensamma frågor och utmaningar. Till den politiska samverkansstrukturen knyts den Regionala ledningsgruppen (RLG) som har ansvar för de strategiska frågorna och samverkansstrukturerna på tjänstemannanivå.

Överenskommelser om samverkan mellan Region Uppsala och andra regionala nyckelaktörer, såsom universiteten och länsstyrelsen, ska utarbetas. Samverkan inom andra nätverk och grupper ska baseras på tydliga uppdrag, syfte och mål.

Budgetar och verksamhetsplaner, strategier och handlingsprogram, projekt och investeringar, översiktsplaner och insatser – alla är de på ett eller annat sätt en del av regionens utveckling. Utvecklingsstrategin fäster hos alla aktörer när den konkretiseras i andra strategier och verksamhetsplaner, när handlingsprogram sjösätts och när samarbetsprojekt inleds.

I Region Uppsalas regionplan och budget (RPB) konkretiseras de delar av utvecklingsstrategin som Region Uppsala har ansvar för. Hela organisationen har i uppdrag att visa hur olika förvaltningar bidrar till en hållbar utveckling i Uppsala län.

Kommunerna har en central roll för det lokala och regionala utvecklingsarbetet inom sina verksamhetsområden och långsiktiga fysiska planering.

Andra aktörer behöver konkretisera hur de, utifrån sina olika uppdrag och möjligheter, kan bidra till att tidigare utpekade mål och åtaganden hanteras. Det gäller att systematisera, koordinera och utveckla befintliga

strukturer i länet. Att se till samhällsuppdrag snarare än att fastna i det egna stupröret. Vid behov kommer Region Uppsala att ta initiativ till nya handlingsplaner för ett resultatriktat genomförande.

Region Uppsala finansierar vissa företags- och innovationsstödsaktörer med årliga verksamhetsstöd. Dessa kombineras med årliga uppdragsavtal. Region Uppsala fördelar även statliga projektmedel som ska verka för att uppfylla strategin.

Region Uppsala svarar för årlig uppföljning av hur regionen utvecklas utifrån angivna åtaganden och indikatorer, med utgångspunkt från särskilt genomförande- och uppföljningsdokument för strategin.

Skapa ekonomiska förutsättningar för utveckling

Fram till 2020 väntas Sverige ha en god BNP-tillväxt men utvecklingen är osäker. Under stabila förhållanden väntas god utveckling av sysselsättning och skatteunderlag. Trots det väntas ekonomin i kommuner och lands- tings försämrats på grund av ökade kostnader för verksamheterna och den demografiska utvecklingen. Dessutom lär dagens och framtidens invånare ställa högre krav på service och kvalitet, utifrån välartikulerade individu- ella behov.

Kostnaden för hälso- och sjukvården har ökat snabbare än den ekonomiska tillväxten, mätt i BNP, och behoven ökar i takt med att fler sjukdomar kan botas, allt svårare kirurgiska ingrepp kan göras och nya mediciner utvecklas. Detta är i sig positivt men det gör också att vården gör anspråk på en större del av samhällets totala resurser.

De offentliga verksamheterna behöver eftersträva ständiga effektivise- ringar för att möta väntade kostnadsökningar. Generellt sett gäller det att skapa utrymme för ökad produktivitet, med fokus på verksamheten. Den administrativa bördan behöver minska på alla plan.

För att regionen ska kunna bära sin del av landets utveckling krävs det statliga investeringar i infrastruktur, där utgångspunkten är att statlig infrastruktur ska bekostas av staten. Möjligheten att använda komplette- rande finansiering genom en kombination av offentliga och privata medel kan prövas. Det kan handla om ökade markvärden genom försäljning av byggrätter, ökade fastighetsvärden och brukaravgifter.

Bygg långsiktig samverkan i sjukvårdsregionen

Den samverkan som bedrivs inom ramen för Uppsala–Örebro sjukvårds- region omfattar sju landsting med drygt två miljoner invånare, vilket

tillgodoser behovet av patientunderlag för regionens två universitetssjuk- hus. Genom regional samverkan ges invånare tillgång till en jämställd och jämlik hälso- och sjukvård på lika villkor.

En fördjupad samverkan är förutsättningen för att gemensamt värna och utveckla universitetssjukhusen och andra enheter inom regionen som utgör centra för regionvård, forskning, utveckling och utbildning.

Inom välfärdsområdet ska den väl upparbetade samverkan och samord- ningen mellan kommunerna och Region Uppsala gällande hälsa, vård och omsorg utvecklas.

Påverka beslut på högre nivå

Utifrån den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och stärkt attraktionskraft har regionerna ett betydande handlingsutrymme och ansvar för utvecklingsarbetet, även om detta i hög grad påverkas av vad som be- slutas på högre nivå. Förutsättningar för infrastrukturutveckling, bostads- försörjning eller arbetsmarknadsinsatser och andra områden påverkas av regelverk och lagstiftning på nationell och EU-nivå. Det är därför av stor vikt att försöka påverka besluten på högre nivå genom initiering av ärenden, som remissinstans eller i den politiska behandlingen. Det är även viktigt att arbeta för en tilldelning av nationella infrastruktur- och utvecklingsanslag som svarar upp mot befolknings- och sysselsättningstillväxten.

Kraftsamla för ökad global synlighet

I länet finns flera organisationer som verkar inom olika internationella nätverk och som tar emot utländska delegationer och besökare från andra länder. Till dessa hör Uppsala universitet och SLU, länsstyrelsen i Uppsala län, Uppsala kommun, Region Uppsala och handelskammaren. Trots omfattande nätverk är länets aktörer små på den globala arenan. Därför krävs det kraftsamling och ökat samarbete.

Länet bör kontinuerligt delta i internationella nätverk, samsamarbetsor- ganisationer, forskningssamarbeten och företagsnätverk för att skapa och upprätthålla strategiska allianser till platser på samtliga kontinenter. Genom benchmarking och erfarenhetsutbyte med andra platser i Europa och övriga världen ges inspiration och stöd i framtida utvecklingsarbete.

Ökad medverkan i gränsöverskridande samarbeten ger länet tillgång till utvecklingsresurser och kompetens. Region Uppsala och övriga aktörer i länet bör öka sitt engagemang i dessa sammanhang och dra nytta av EU:s samsamarbetsstruktur.

RUS i korthet

Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft

EN VÄXANDE REGION

Mål:

- Planera för 5000 bostäder per år till år 2023 för att bygga ikapp behoven och därefter minst 2100 nya bostäder per år för att möta befolkningstillväxten.
- De samlade utsläppen av växthusgaser, i absoluta tal, ska ha minskat med minst 40 procent till år 2020 jämfört med år 1990. Till 2040 ska utsläppen vara minst 75 procent lägre än år 1990 i enlighet med miljömålsberedningens slutförslag.
- Minst 90 procent av alla hushåll och verksamheter ska vara anslutna till snabbt och kapacitetsstarkt bredband minst 100 Mb/sek till 2020. Till 2030 ska 100 procent vara uppnått.
- Antalet resor i kollektivtrafiken ska fördubblas till år 2020 och kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor ska fördubblas till år 2030.
- Produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn ska öka 20 procent fram till år 2030. Produktionsvärdet från ekologiska livsmedel ska under samma period öka med minst 200 procent.

Åtaganden:

- Planera för och bygg fler bostäder samt utveckla befintligt bostadsbestånd
- Möjliggör en god bebyggd miljö
- Stärk sambanden mellan bebyggelseutveckling och kollektivtrafik samt gång och cykel
- Utveckla prioriterade storregionala, regionala och delregionala stråk
- Utveckla hållbara godstransporter
- Utveckla infrastruktur för hållbara drivmedel
- Möjliggör kretsloppsanpassade och effektiva energisystem
- Utveckla den digitala infrastrukturen
- Säkra en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning

EN NYSKAPANDE REGION

Mål:

- Antalet globalt konkurrenskraftiga innovativa och entreprenöriella företag ska öka. Indikatorer: antalet exporterande företag och exportvärdets andel av BRP.
- Privata och offentliga investeringar i FoU ska uppgå till minst 6 % av bruttoregionalproduktionen (BRP).
- I Uppsala län ska det startas minst 13 företag per 1000 invånare år 2020.

Åtaganden:

- Utveckla det regionala innovationssystemet
- Utveckla och koppla samman konkurrenskraftiga företag och branscher
- Stärk hälso- och sjukvården och Akademiska sjukhuset som regional utvecklingskraft
- Befäst Uppsala universitets och SLU:s ställning som globalt ledande lärosäten
- Skapa ett gott företagsklimat och underlätta för entreprenörer
- Stöd fler företag att bli internationellt verksamma
- Underlätta för nya etableringar och investeringar
- Utveckla samspelet mellan länets alla delar
- Utveckla en kulturregion med internationell lyskraft
- Utveckla destinationer för stärkt och hållbar besöksnäring

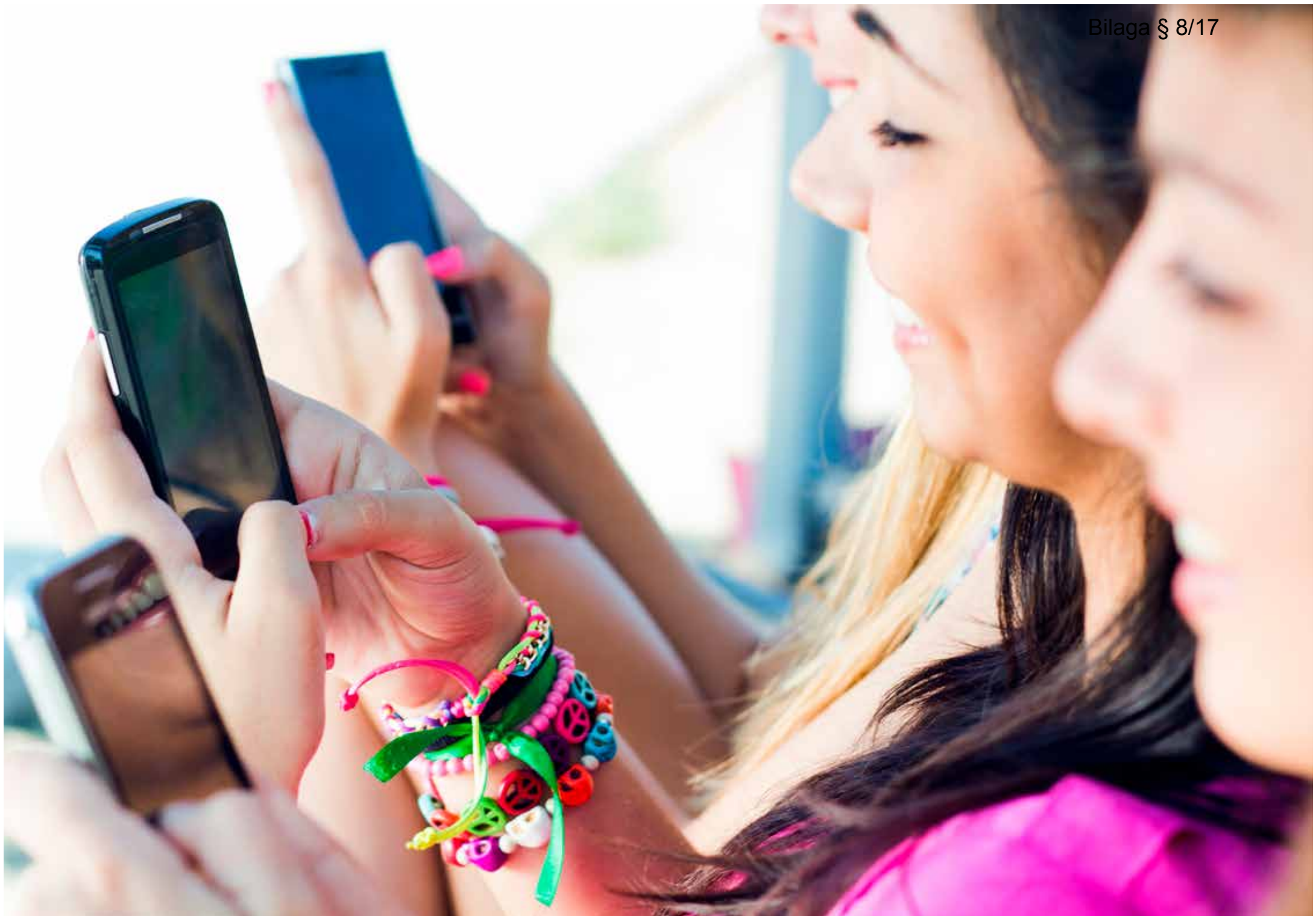
EN REGION FÖR ALLA

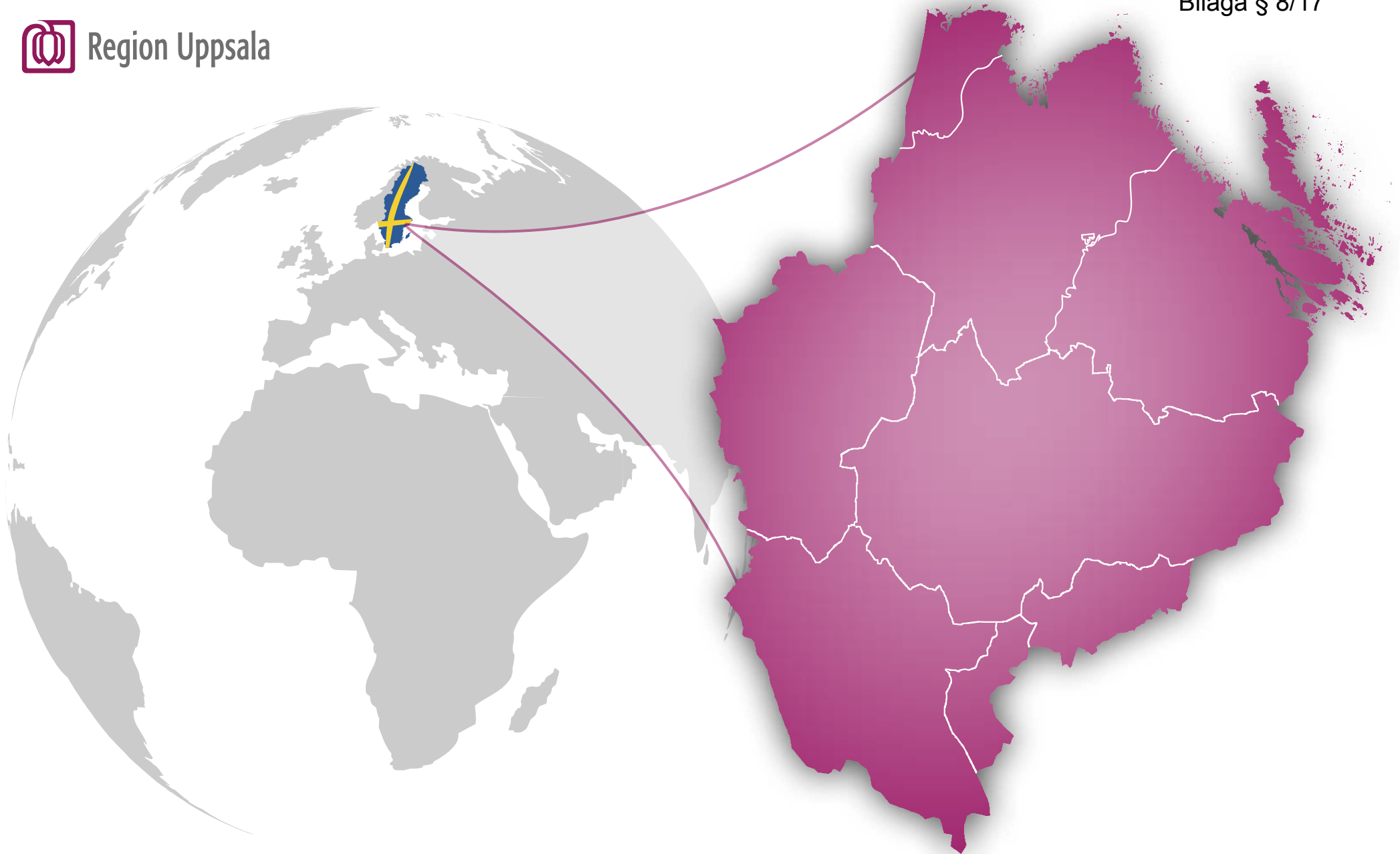
Mål:

- Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år ska överstiga 75 procent år 2020. Till år 2030 ska minst 80 procent ta examen inom 4 år.
- Tilliten bland länets invånare ska öka till år 2020.
- I Uppsala län ska andelen sysselsatta i åldrarna 20–64 år överstiga 80 % år 2020.
- Regioninvånarna ska ha landets högsta självskattade hälsa, med minskade skillnader mellan grupper och individer.

Åtaganden:

- Ge alla barn och unga en bra start i livet
- Skapa goda möjligheter till ett livslångt lärande
- Möjliggör egen försörjning på en jämställd, jämlik och växande arbetsmarknad
- Påskynda integrering av nyanlända på arbetsmarknaden
- Främja hälsosamma och hållbara levnadsvanor
- Säkerställ en hälso- och sjukvård och omsorg av hög kvalitet
- Ge förutsättningar för öppna och inkluderande mötesplatser

Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län

Målbilaga

Under 2015-2016 har ett nytt förslag till Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län förberetts. Förslaget skickades ut på remiss från 12 maj till 30 september 2016. Över 40 yttranden inkom. Regionförbundets förbundsfullmäktige fastställer strategin i december 2016, för att sedan antas av ett nybildat regionfullmäktige för Region Uppsala i feb 2017.

I slutförslaget är regionens vision :

”Ett gott liv i en nyskapande kunskapsregion med internationell lyskraft”

Strategins olika mål och förslag till åtaganden samlas under tre strategiska utvecklingsområden:

- ***En växande region***
- ***En nyskapande region***
- ***En region för alla***

Varje område innehåller mätbara mål som visar vad som behöver uppnås på länsnivå.

I denna bilaga beskrivs och konkretiseras varje mål. För att ge målen relevans kan flera mål brytas ner på kommunal nivå, utifrån nuläge och ambition i respektive kommun. Det är upp till varje kommun att välja egen målnivåer, som relaterar till nuläge och ambition.

EN VÄXANDE REGION

- A. Planera för 5000 bostäder per år till år 2023 för att bygga ikapp behoven och därefter minst 2100 nya bostäder per år för att möta befolkningstillväxten.
- B. De samlade utsläppen av växthusgaser, i absoluta tal, ska ha minskat med minst 40 procent till år 2020 jämfört med år 1990. Till 2040 ska utsläppen vara minst 80 procent lägre än år 1990 i enlighet med miljömålsberedningens slutförslag. Fram till år 2030 ska utsläppen för inrikes transporter vara minst 70 procent lägre jämfört med 2010 års nivå.
- C. Minst 90 procent av alla hushåll och verksamheter ska vara anslutna till snabbt och kapacitetsstarkt bredband minst 100 Mb/sek till 2020. Till 2030 ska 100 procent vara uppnått.
- D. Antalet resor i kollektivtrafiken ska fördubblas till år 2020 och kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor ska fördubblas till år 2030.
- E. Produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn ska öka 20 procent fram till år 2030. Produktionsvärdet från ekologiska livsmedel ska under samma period öka med minst 200 procent.

A. Ökat bostadsbyggande

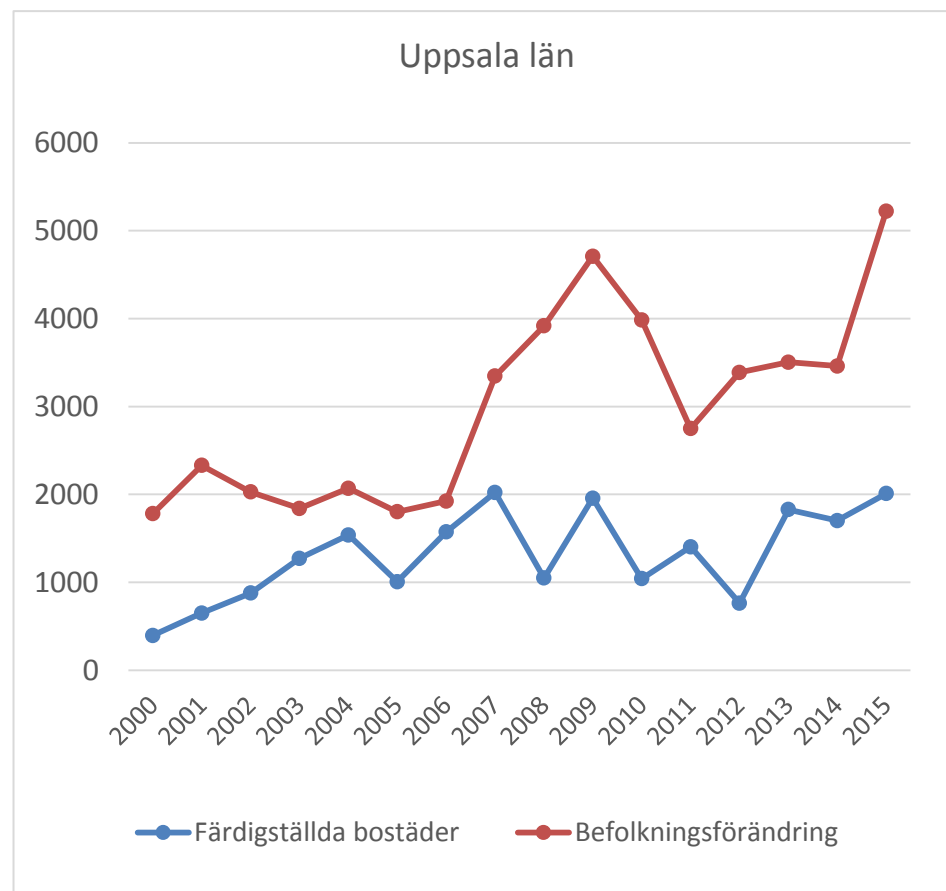
För att befolkningsökningen långsiktigt ska kunna hålla prognosen krävs att bostadsbyggandet håller en tillräckligt hög nivå. För att bygga ikapp bostadsunderskottet, möjliggöra omflyttning och möta befolkningstillväxten behöver det byggas omkring 40 000 bostäder till år 2030 och totalt 80 000-90 000 till år 2050.

Mellan 2000 och 2015 färdigställdes drygt 21 000 lägenheter i länet. Under samma period ökade befolkningen med drygt 48 000 personer. Under 2015 färdigställdes 2010 bostäder.

Mål: Planera för 5000 bostäder per år till år 2023 för att bygga ikapp behoven och därefter minst 2100 nya bostäder per år för att möta befolkningstillväxten.

Indikator: Färdigställda lägenheter i nybyggda småhus och flerfamiljshus i Uppsala län.

Källa: Statistiska centralbyrån

B. Minskade klimatpåverkande utsläpp

Riksdagen har beslutat om ett etappmål om minskade utsläpp av växthusgaser på 40 procent till år 2020 från år 1990, vilket gäller för de verksamheter som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Målet har en högre ambitionsnivå än det åtagande som Sverige har enligt EU:s bördefördelning.

Mellan 1990 och 2014 minskade de totala utsläppen av växthusgaser i Uppsala län med ca 26 %, trots ökad befolkning. Utsläppen motsvarar 2014 ca 5,1 ton/capita i länet.

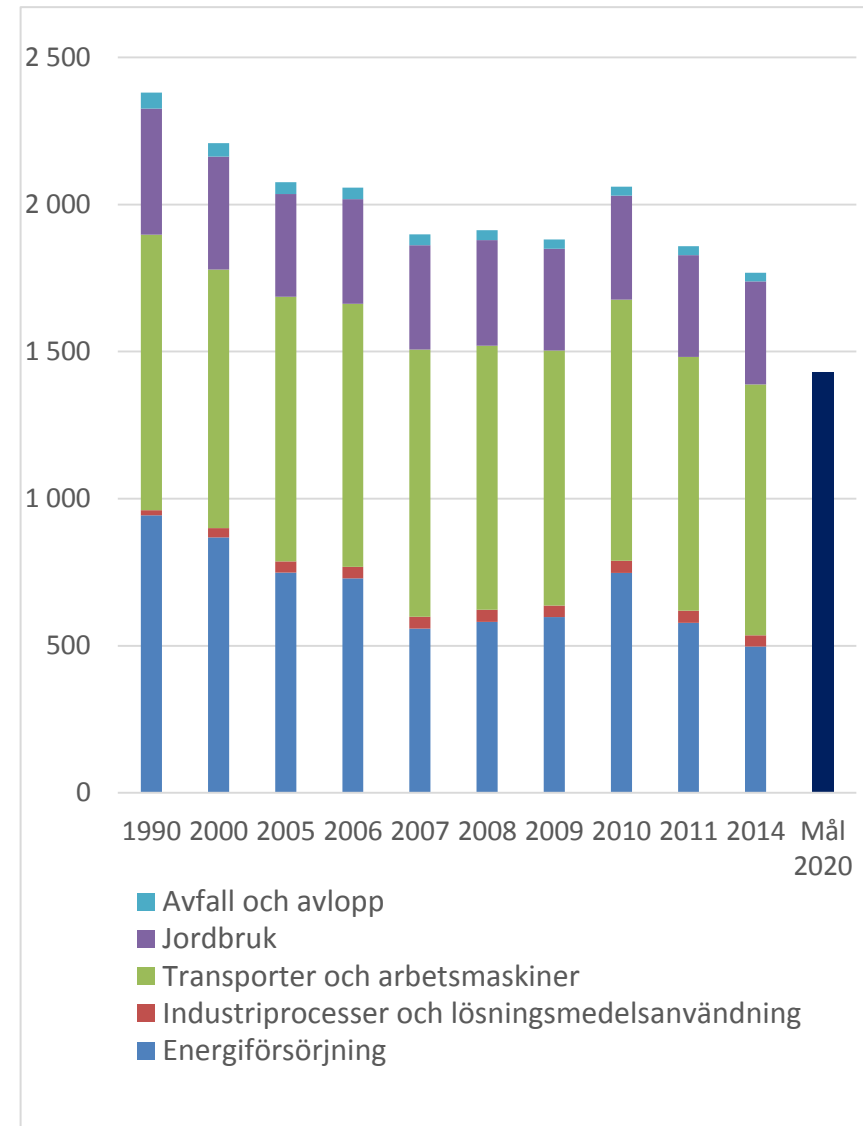
Miljömålsberedningen har föreslagit att utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium, i enlighet med Sveriges internationella växthusgasrapportering, ska år 2040 vara minst 80 procent lägre än utsläppen år 1990. Förslaget motsvarar ett genomsnittligt utsläpp på knappt 0,9 ton per capita, räknat på 12,2 miljoner invånare.

Mål: De samlade utsläppen av växthusgaser, i absoluta tal, ska ha minskat med minst 40 procent till år 2020 jämfört med år 1990. Till 2040 ska utsläppen vara minst 80 procent lägre än år 1990 i enlighet med miljömålsberedningens slutförslag. (Bas: 2,38 miljoner ton CO₂-ekvivalenter år 1990). Fram till år 2030 ska utsläppen för inrikes transporter vara minst 70 procent lägre jämfört med 2010 års nivå. (Bas: 0,888 miljarder ton år 2010)

Indikator: Klimatpåverkande utsläpp per invånare

Baslinje: 2 380 000 ton CO₂-ekvivalenter, år 1990

Källa: Naturvårdsverket Svenska MiljöEmissionsData, miljomal.se

C. Kapacitetsstarkt bredband

I digital agenda för Sverige har regeringen angett att Sveriges mål ska vara bredband i världsklass = 90 % av befolkning och arbetsställen bör ha tillgång till minst 100 Mbit/s senast 2020. I Uppsala län finns stora brister. Många har tillgång till ADSL, men med låg hastighet, vilket gör det svårt att utföra arbete och tjänster på ett smidigt sätt. Till år 2030 ska alla hushåll och verksamheter ha tillgång till kapacitetsstarkt bredband.

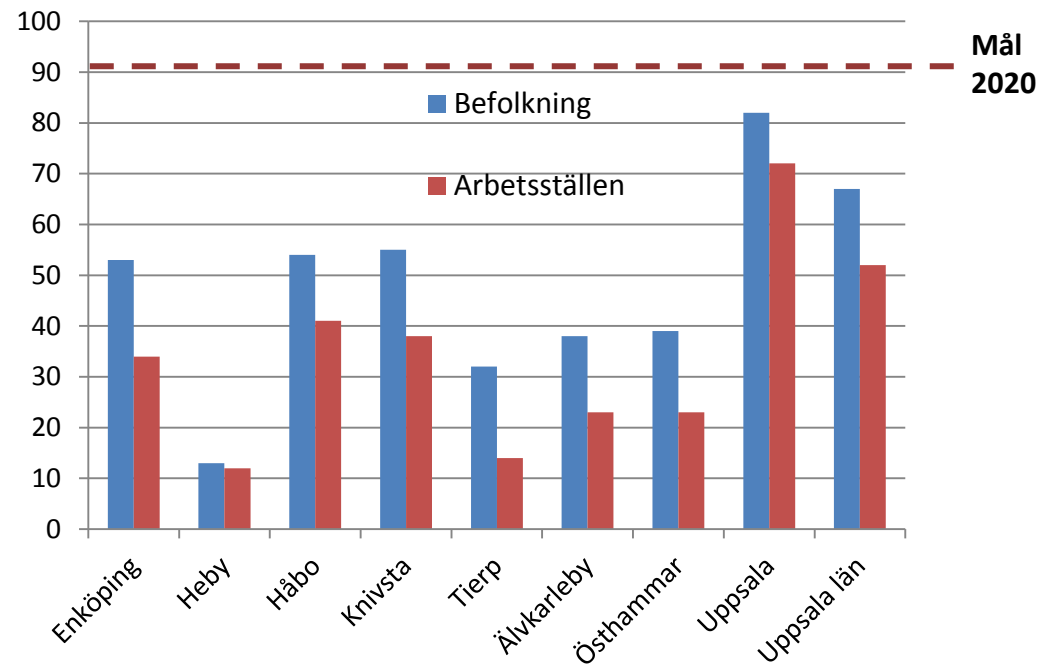
Mellan 2011 och 2015 har andelen hushåll med bredband ökat från 41 % till 67 % , och bland arbetsplatser har andelen ökat från 34 % till 52%. I riket uppgår andelarna till 68 % och 58 %.

Mål: Minst 90 procent av alla hushåll och verksamheter ska vara anslutna till snabbt och kapacitetsstarkt bredband minst 100 Mb/sek till 2020. Till 2030 ska 100 procent vara uppnått.

Indikator: Andel befolkning och arbetsställen som har tillgång till bredband med en hastighet på minst 100 Mbit/s

Baslinje: 2015 (67 % bef, 52 % arb)

Källa: Post- och Telestyrelsen

D. Fördubblad kollektivtrafik

Resandet med kollektivtrafik i länet har ökat med en tredjedel sedan 2006, framför allt inom tågtrafiken. Cirka 40 miljoner resor gjordes med kollektivtrafiken i Uppsala län under 2014, varav 22 miljoner i stadstrafiken i Uppsala.

Under 2014 uppgick kollektivtrafikens marknadsandel av det motoriserande resandet i länet till 26 procent.

Målen för kollektivtrafiken fastställs i trafikförsörjningsprogrammet för Uppsala län.

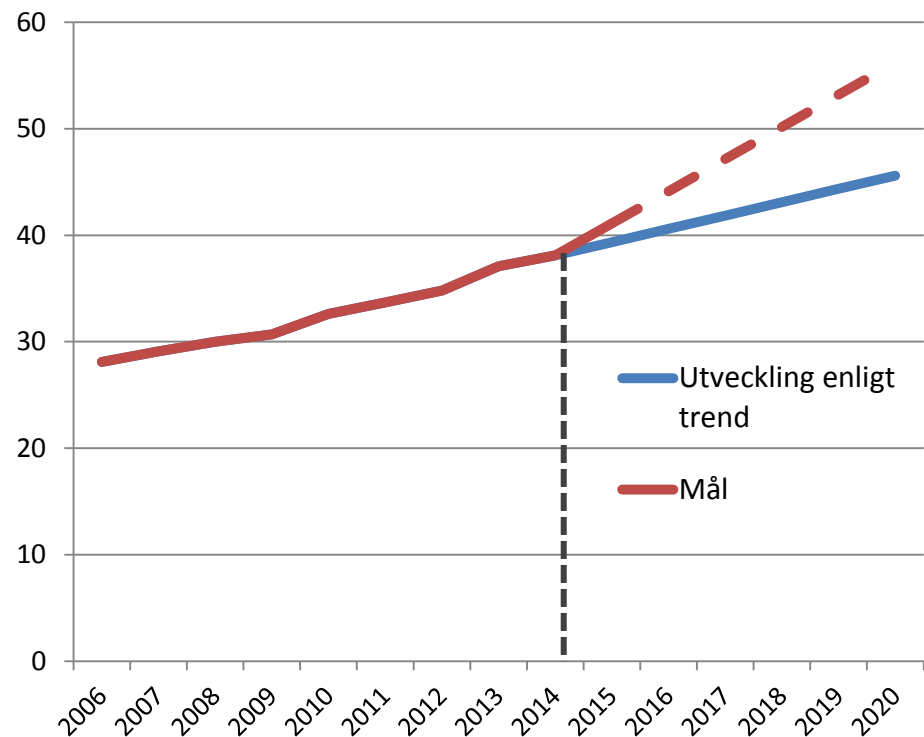
Mål: Antalet resor i kollektivtrafiken ska fördubblas till år 2020 och kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade resor ska fördubblas till år 2030.

Indikator: Andel resor i kollektivtrafiken

Baslinje: 2006

Källa: Kollektivtrafikförvaltningen UL

Miljoner resor med kollektivtrafik i Uppsala län

E. Långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion

Med en ökad befolkning, både globalt och i vår region, och en allt högre levandstandard, är det viktigt att säkerställa livsmedelsproduktionen inom regionen och bidra till den globala livsmedelsförsörjningen. Det totala produktionsvärdet har visat en svag ökning under senare år, se diagram.

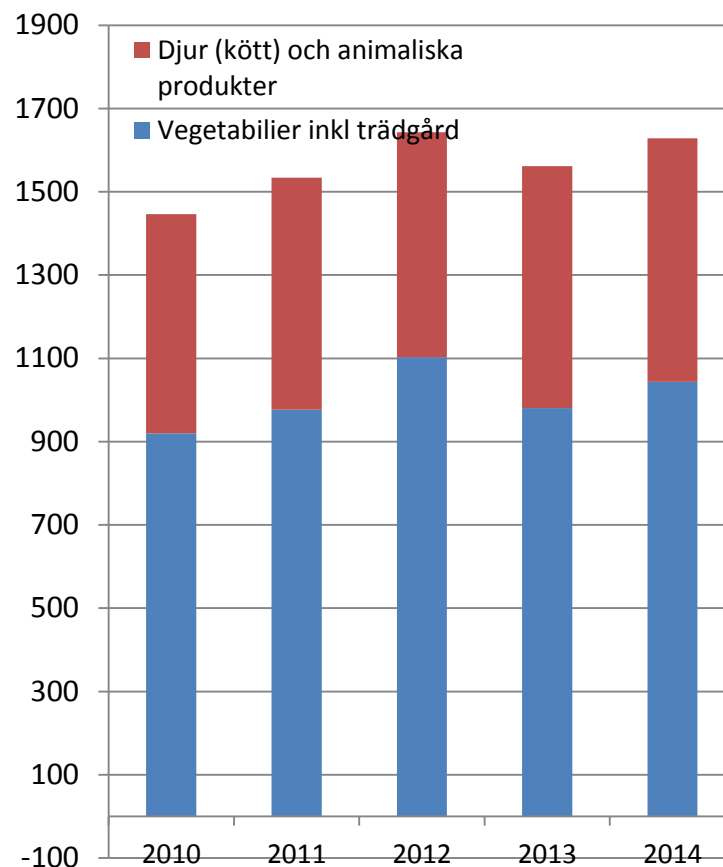
Produktionsvärdet beror både av pris och volym och indikerar hur länets svarar upp mot en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion. Ökad efterfrågan på ekologiska livsmedel behöver mötas av ökad produktion i regionen.

Mål: Produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn ska öka 20 procent fram till år 2030. Produktionsvärdet från ekologiska livsmedel ska under samma period öka med minst 200 procent.

Indikator: Produktionsvärdet av vegetabilier, djur och animaliska produkter, miljoner kr. Volym för respektive varuslag inom livsmedelsområdet.

Baslinje: 1562 miljoner kr, år 2013 (produktionsvärdet). Mål 2030: 1874 mkr. Ekologiska livsmedel (bas 218 miljoner kr år 2013, mål år 2030: 654 miljoner kr). (2016 års penningvärde)

Källa: Jordbruksverket, 2014 och 2015.

EN NYSKAPANDE REGION

- F. Antalet globalt konkurrenskraftiga innovativa och entreprenöriella företag ska öka. Indikatorer: antalet exporterande företag och exportvärdets andel av BRP.
- G. Privata och offentliga investeringar i FoU ska uppgå till minst 6 % av bruttoregionalprodukten (BRP).
- H. Antal nystartade företag per år ska överstiga 13 företag per 1000 inv år 2020.

F. Globalt konkurrenskraftigt näringsliv

Tidigare studier visar att Uppsalaregionens internationella företag har god konkurrenskraft och att regionens exportsektor är liten men konkurrenskraftig.

Eftersom merparten av framtida tillväxt sker utanför landets gränser behöver antalet konkurrenskraftiga innovativa och entreprenöriella företag öka. Detta mäts i antalet företag som exporterar och det samlade exportvärdets andel av BRP. Ytterligare ca 250 företag behöver ta sig ut på den internationella marknaden för att nå upp till nivån för riket.

Mål: Antalet globalt konkurrenskraftiga innovativa och entreprenöriella företag ska öka.

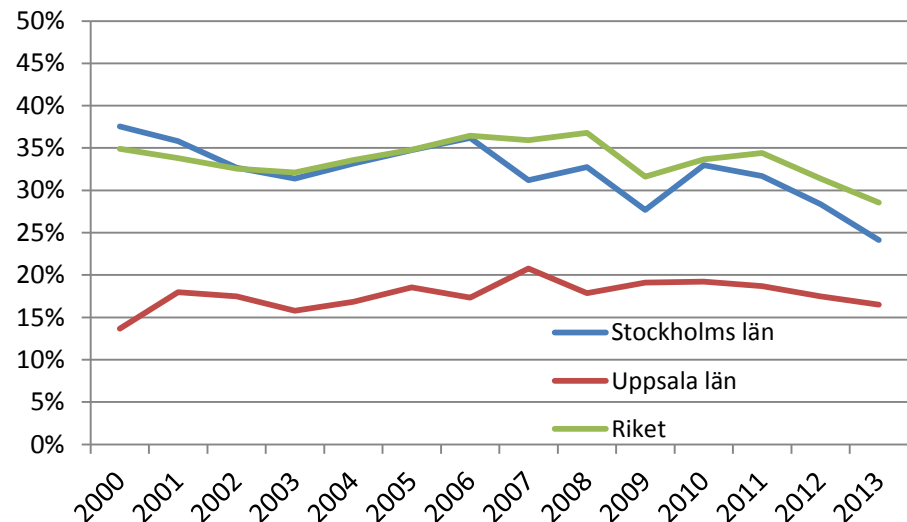
Indikator: Antalet exporterande företag och exportvärdets andel av BRP (varor).

Baslinje: 898 företag år 2014 och 17 % år 2013

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagsregistret

	Antal exporterande företag	Andel av alla företag (minst 1 syss)
2010	875	8,3%
2011	851	7,6%
2012	842	7,2%
2013	924	7,7%
2014	898	7,2%

Exportvärdets andel av BRP

G. FoU-investeringar

En av kärnindikatorerna i Europa 2020 – strategin är andelen av privata och offentliga investeringar i FoU. Målet för EU är att nå 3 procent, i Sverige eftersträvas 4 procent.

FoU-intensiteten i Uppsala län är högst i Sverige, och utmärker sig även i ett internationellt perspektiv.

De offentliga investeringarna i FoU svarar för ca 70 % av investeringarna i Uppsala län. 5,8 procent av BRP motsvarar omkring 7,4 miljarder kronor.

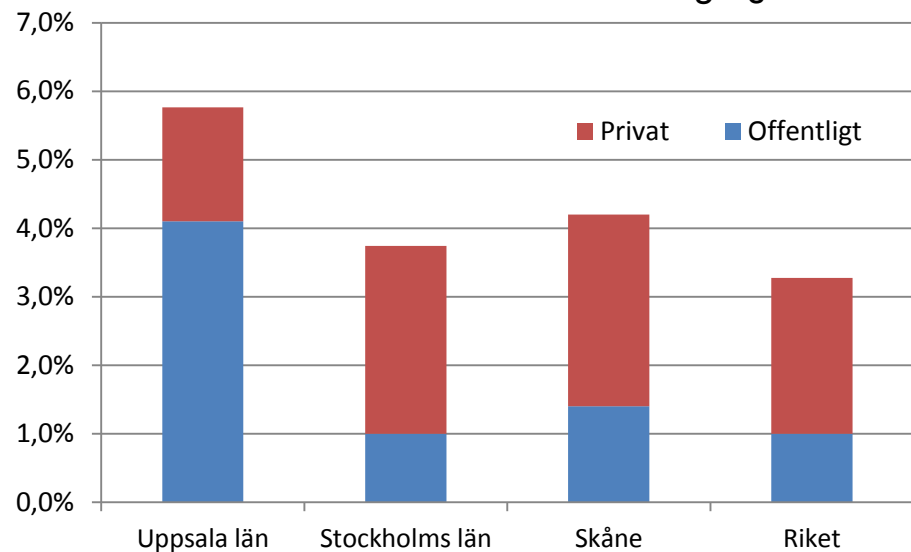
Mål: Privata och offentliga investeringar i FoU ska uppgå till minst 6 % av bruttoregionalprodukten (BRP). (Bas: 5,8 % år 2013.)

Indikator: Offentliga och privata investeringar i FoU som andel av bruttoregionalprodukt (BRP)

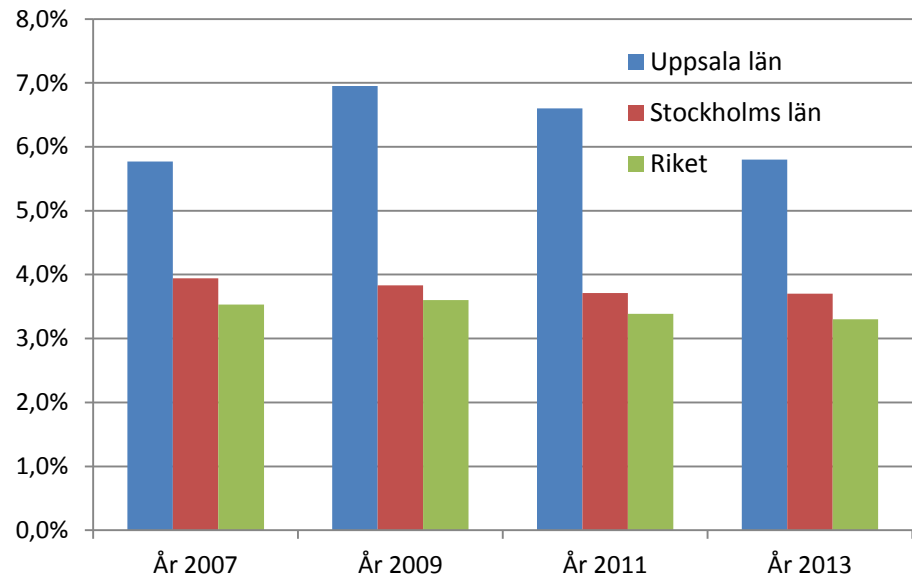
Baslinje: 5,8 %, år 2013

Källa: Statistiska centralbyrån

Privata och offentliga investeringar i FoU
Bilaga 8/17

Andel investeringar i FoU 2007-2013

H. Nyföretagande

Nyföretagandet i länet följer utvecklingen för riket. I riket startades 11,6 företag per tusen invånare år 2015. I Uppsala län startades 2 547 nya företag år 2015, vilket motsvarar 11,5 företag per tusen invånare 16-64 år. Trenden över de tre senaste mättillfällena är svagt positiv, men länet når ännu inte målet om 13 företag per 1000 invånare. 35 procent av företagen startas av kvinnor, jämfört med 34 procent i landet som helhet.

Utfallet påverkas av konjunkturutvecklingen , näringslivets struktur i olika kommuner och nyföretagaranda.

Mål: I Uppsala län ska det startas minst 13 företag per 1000 invånare år 2020

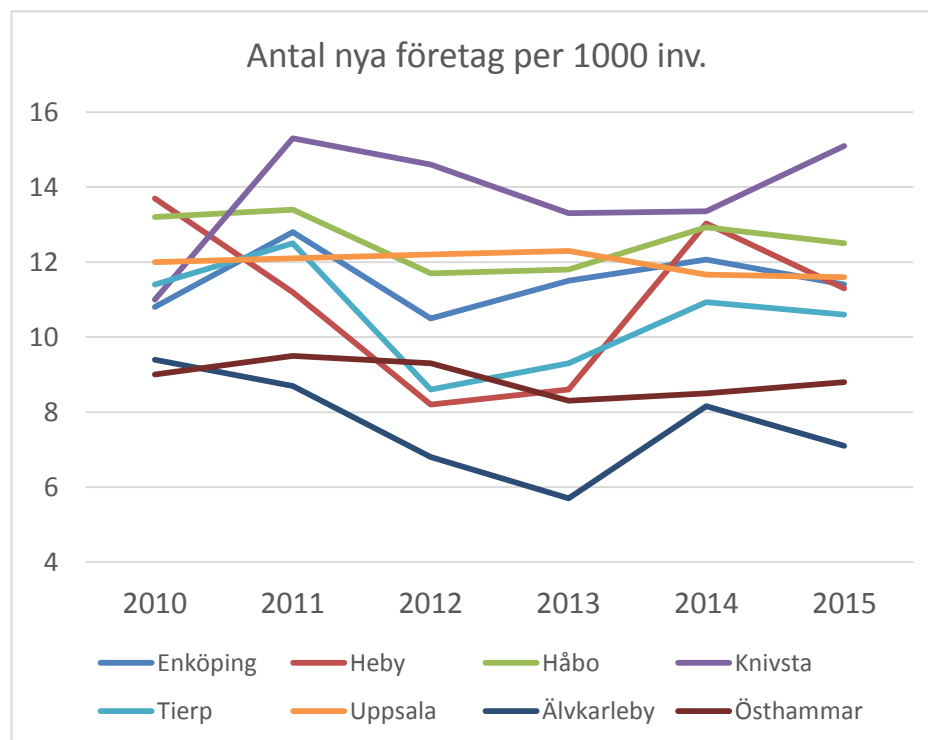
Indikator: Antalet nystartade företag per 1000 invånare (16-64 år)

Baslinje: 11,5 år 2015

Källa: Tillväxtanalys

Bilaga § 8/17

Kommun	Per 1000 invånare år 2015	Totalt (antal)
Enköping	11,4	284
Heby	11,3	90
Håbo	12,5	153
Knivsta	15,1	147
Tierp	10,6	127
Uppsala	11,6	1 597
Älvkarleby	7,1	390
Östhammar	8,8	110
Länet	11,5	2 547

EN REGION FÖR ALLA

- I. Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år ska överstiga 80 procent år 2030. Ett delmål på 75 procent ska uppnås år 2020.
- J. Tilliten bland länets invånare ska öka till år 2020.
- K. I Uppsala län ska andelen sysselsatta i åldrarna 20-64 år överstiga 80 % år 2020.
- L. Regioninvånarna ska ha landets högsta självskattade hälsa, med minskade skillnader mellan grupper och individer.

I. Examen från gymnasieskolan inom 4 år

Uppnådd examen från gymnasieutbildning är ofta ett krav för att kunna få inträde på arbetsmarknaden. En god genomströmning är avgörande för regionens kompetensförsörjning och kostnadsbesparande för kommunerna.

Måttet på genomströmning har anpassats till den reformerade gymnasieskolan, Gy 2011, och utgår från andelen elever som uppnått examen inom fyra år.

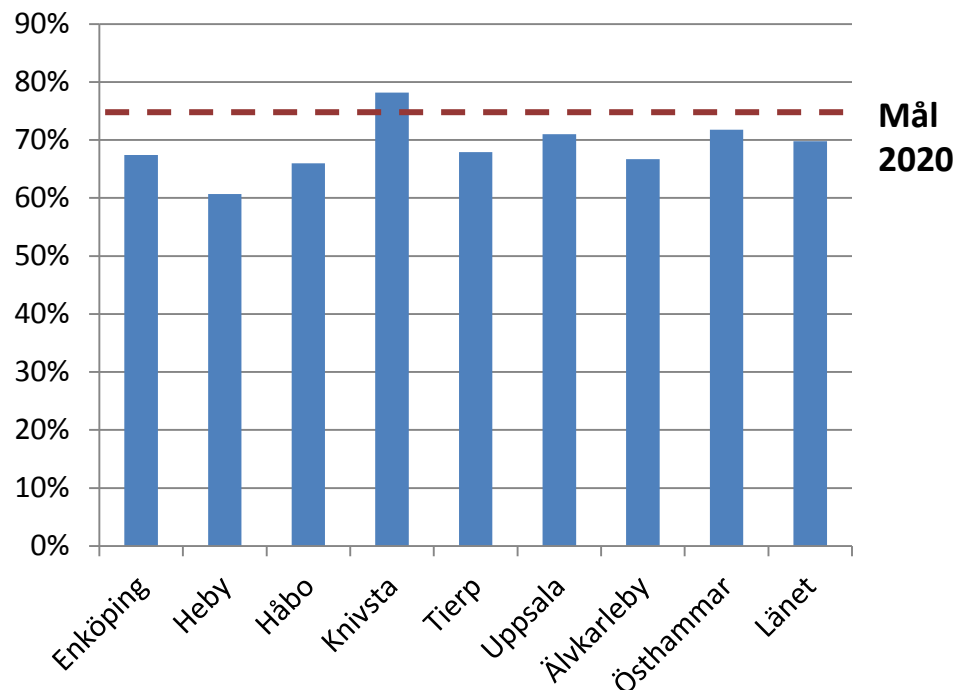
I målet ingår att skillnader mellan grupper och kommuner ska minska.

Mål: Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år ska överstiga 75 procent år 2020. Till år 2030 ska minst 80 procent ta examen inom 4 år.

Indikator: Gymnasieelever med examen inom 4 år.

Baslinje: 70 % år 2015, för nybörjarelever ht 2011

Källa: Skolverket

	Enköping	Heby	Håbo	Knivsta	Tierp	Uppsala	Älvkarleby	Östhammar	Länet
Totalt	67%	61%	66%	78%	68%	71%	67%	72%	70%
Män	63%	51%	67%	69%	65%	68%	67%	68%	66%
Kvinnor	73%	71%	66%	86%	71%	75%	67%	75%	74%

J. Tillit till andra människor

Människors tillit till medmänniskor och till samhällsinstitutioner är avgörande för hur väl ett samhälle fungerar. Tillit påverkar till exempel demokratisk stabilitet, politiskt deltagande och har kopplats till lägre brottslighet. Tillit underlättar också ekonomiska, sociala och professionella utbyten.

Graden av mellanmänsklig tillit är internationellt sett mycket hög i Sverige. Uppsala län ligger även bra till relativt riket.

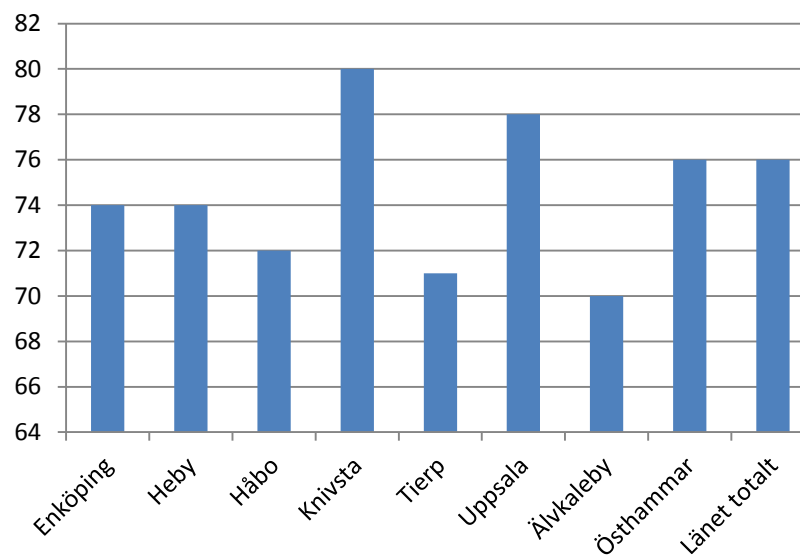
Mål: Tilliten bland länets invånare ska öka till år 2020.

Indikator: Andel som svarat Ja på frågan: *Tycker du att man i allmänhet kan lita på de flesta människor?* (16-85+ år)

Baslinje: (bas: 76 % år 2012)

Källa: Folkhälsomyndigheten. Liv och hälsaundersökningen. SKL Öppna jämförelser

2012	Män	Kvinnor	Totalt
Enköping	73	75	74
Heby	77	71	74
Håbo	68	75	72
Knivsta	81	79	80
Tierp	68	76	71
Uppsala	77	79	78
Älvkaleby	69	71	70
Östhammar	78	73	76
Länet totalt	76	77	76

K. Sysselsättningsgrad

Det europeiska målet för sysselsättning bland kvinnor och män 20-64 år är satt till 75 % år 2020. Motsvarande sysselsättningsmål för Sverige är 80 %. I Sverige ska höjningen främst ske i grupper med en svag förankring på arbetsmarknaden, såsom gymnasieavhoppade unga, funktionsnedsatta och utrikesfödda samt genom insatser för att motverka långtidsarbetslöshet.

- Sysselsättningsgraden skiljer sig åt mellan länets kommuner; 74,4 % till 86,9 %.
- Sysselsättningsgraden bland män är generellt sett är högre än bland kvinnor.
- Studerande räknas inte som sysselsatta.
- I målet ingår att skillnader mellan grupper och kommuner ska minska.

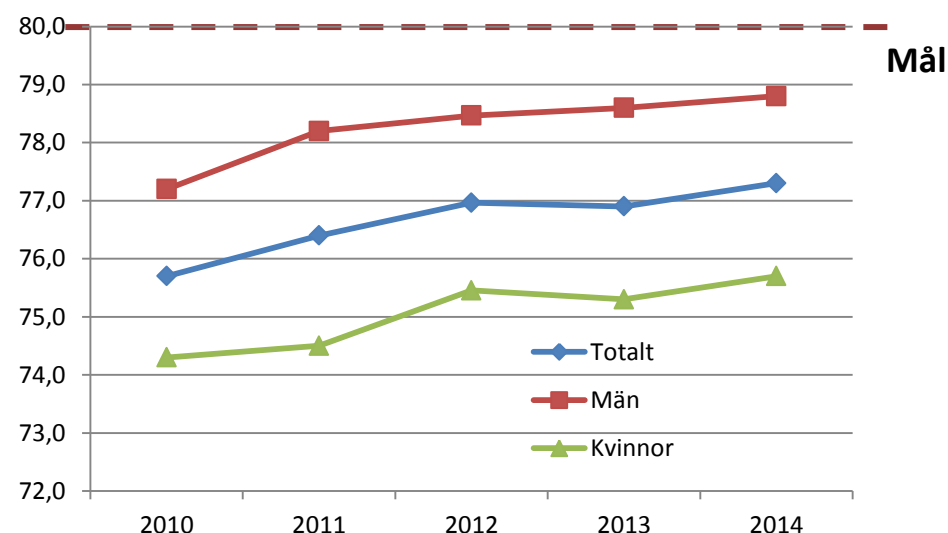
Mål: I Uppsala län ska andelen sysselsatta i åldrarna 20-64 år överstiga 80 % år 2020.

Indikator: Nattbefolkningens förvärvsfrekvens

Baslinje: 77,3 %, år 2014.

Källa: SCB

	2014		
Kommun	Totalt (%)	Män	Kvinnor
Enköping	82,3	84,2	80,4
Heby	79,1	82,1	75,9
Håbo	83,8	85,8	81,6
Knivsta	86,9	88,4	85,4
Tierp	77,8	81,1	74,3
Uppsala	74,4	75,4	73,5
Älvkarleby	76,4	78,7	74,0
Östhammar	83,3	85,9	80,5
Uppsala län	77,3	78,8	75,7
Riket	77,3	78,5	76,0

L. Självskattad hälsa

73 procent av den vuxna befolkningen skattar sin egen hälsa som bra eller mycket bra. Män uppger att de mår bra eller mycket bra i högre utsträckning än kvinnor, i alla åldersgrupper.

Den senaste enkäten genomfördes år 2012.
Ny enkät genomförs år 2016.

Högst självskattad hälsa i landet har invånarna i Stockholms, Jönköpings och Hallands län. Där angav 75 procent att de hade bra eller mycket bra hälsa år 2012.

Mål: Regioninvånarna ska ha landets högsta självskattade hälsa, med minskade skillnader mellan grupper och individer.

Indikator: Självskattad hälsa (16-85+ år)

Baslinje: 73 %, år 2012

Källa: Folkhälsomyndigheten. Liv och hälsaundersökningen. SKL Öppna jämförelser

2012	Män	Kvinnor	Totalt
Enköping	77	68	73
Heby	68	73	70
Håbo	69	69	69
Knivsta	74	73	74
Tierps	68	64	66
Uppsala	77	73	75
Älvkarleby	71	69	69
Östhammar	69	69	69
Länet totalt	76	70	73
Riket	75	71	73

God självskattad hälsa 2012, totalt

